

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

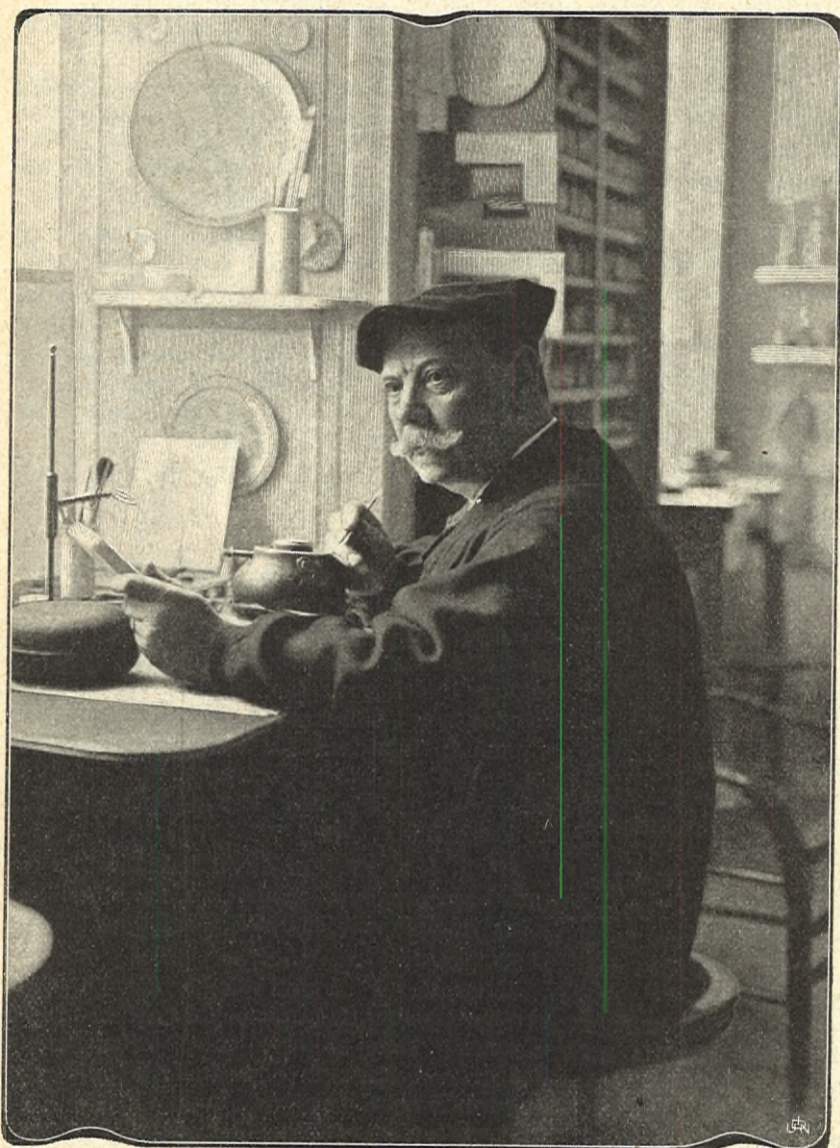

ILLUSTRERAD TIDNING

IDUN

FÖR KVINNAN OCH HEMMET

HUFVUDREDAKTÖR OCH ANSV. UTGIFVARE: FRITHIOF HELLBERG.

PROFESSOR ADOLF LINDBERG VID SITT ARBETSBORD. FOTO FÖR IDUN AF HOFFOTOGRAF A. BLOMBERG.

TILL ADOLF LINDBERGS PORTRÄTT. AF GEORG NORDENSVAN.

AF DE hundratusental människor, som årligen besöka vårt Nationalmuseum, är det väl endast ett ringa antal, som förrirrar sig in i myntkabinettet, och för många torde dess tillvaro vara helt och hållet okänd. Eller har man råkat komma in dit från de historiska samlingarna och ögonblickligen vändt om igen, afskräckt af åsynen af de prydliga, men låsta skåpen, som stå kring väggarna.

Det är dock intressanta saker, man där har att se och studera. Medaljgravvren har vackra anor i vårt land. Under frihetstiden var en af de främste gravörer i Europa, schweizaren Hedlinger, i ett trettiotal år bosatt i Sverige. Till honom vände sig påfven, Rysslands kejsarinna, Fredrik den store och andra poten-

lit till sin goda vilja och hon arbetade sig fram till respektabel skicklighet.

Men det var först hennes efterträdare som myntverkets gravör, Adolf Lindberg, som höjde den svenska medaljgravvren öfver det respektabla handverkets nivå och återinsatte den på dess rätta plats som en förnäm och aristokratisk konststart.

* * *

Jag fruktar att det blir lite torrt, det jag har att berätta om Adolf Lindbergs konstnärsbana — och jag skulle mycket hellre unna mina läsare att höra honom själf föra ordet, ty han har inte blott ett godt »snakketöj», som dansken säger, utan han har hu-

tater med beställningar, och det är lika effektfulla och karaktärsfulla som med finaste smak komponerade bilder, som hans medaljer visa oss. Hans efterföljare — Fehrmann, Ljungberger, Grandel m fl. — representera smakens växlingar från den gustavianiska tiden till ett stycke in på det borgerliga 1800-talet. Det gick utför, och det kom tider, då de medaljer, som gjordes i Sverige, knappast kunde fylla några anspråk på konstnärlighet. En del af dem böra verkligen finnas i igenlästa skåp, som ej ha glasdörrar. Ett par unge män visade vackra anlag och utbildade sig till aktningvärdt konstnärskap, men döden tog den ena — Johan Edvard Ericson — och sinnessjukdom förlamade Per Henrik Lundgrens kraft.

Den sistnämndes fader var gravör vid myntverket i Stockholm. Då han dog och sonens bana var bruten, tog dennes syster, Lea Ahlborn, den svenska medaljgravvren om hand. Hon hade mera viljekraft och uthållighet än

snille, hon högg i med

mor och kvickhet och ett outtömligt förråd af historier, som han berättar på ett oeffterhärmligt sätt. Men han brukar inte berätta om sig själf i onödan, och därför kan jag inte lämna ordet åt honom, utan läsaren måste nöja sig med de fakta, jag antecknat.

Alltså: Johan Adolf Lindberg är född den 4 september 1839 i Stockholm. Fadern var snickare och sonen sattes vid fjorton års ålder i lära hos guldsmeden P. F. Palmgren. Men hos denne stannade han endast ett år. Blef i stället elev vid svenska slöjdföreningens skola. Där var ornamentsbildhuggaren Karl Ahlborn lärare i modellering, och tack vare hans bemedling blef unge Lindberg elev af hans fru, Lea Ahlborn, på myntet. Med en årlön af 150 kronor arbetade han där som en slaf i åtta år (1856 till 1864).

Från 1859 till 1867 gick han ock igenom konstakademiens skolor, började med »principen» och vardt omsider fullärd i »modellen». Men två år — 1864 till 66 — under denna tid tillbragte han utrikes. Ett understöd från Kommerskollegium satte honom nämligen i stånd till att studera först i Köbenhavn ett halft år på medaljören Christen Christensens ateljer, sedan i Paris hos P. Tasset, och är det Lindbergs åsikt att han har den sistnämnde att tacka för det mesta han kan. Åren 1876 till 77 tillbragte han åter i Paris under studium förnämligast af de modärna strömningarna inom den franska medaljkonsten. Denna står som bekant mycket högt i Frankrike, den har sitt högkvarter där och sina vägbrytande mästare. Jag har hvarken tid eller utrymme att här ingå vidare på det kapitlet, jag vill endast nämna namnen Chaplain, Roty, Dupuis och Alexander Charpentier som den innevarande blomstringtidens främste konstnärer. Några prof på deras alstring finner läsaren i Nationalmuseum, i det lilla rummet innanför stora svenska salen i skulpturafdel-

PROF. LINDBERGS ATELIER Å KUNGL. MYNTET.

ningen — i samma rum, där man finner Adolf Lindberg representerad.

På förfrågan har han meddelat att han vid detta laget har »på sitt samvete» ej mindre än vid pass 350 medaljer, och då inräknar han ändå ej i denna summa porträttmedaljonger och plaketter, hvilka väl ej äro få till antalet. Till hans tidigare verk höra medaljer öfver August Blanche, Egron Lundgren, Elise Hwasser, numismatiska föreningens minnesmedaljer, medaljer till firande af jubelfesten i Uppsala 1877 och Kungliga teaterns jubelfest 1882. Sedan följde medaljer öfver Orientalistkongressen, kung Oscars officersjubileum, öfver Jenny Lind, Gunnar Wennerberg, Dardel, Pasteur, Nordenskiöld, ärkebiskop Sundberg, Carl Snoilsky, Anders Retzius, doktor Westerlund, general Sven Lagerberg, Artur Hazelius, och från de sista åren Vetenskapsakademiens och Svenska akademiens minnespenningar, jubileumsmyntet och nu senast två olika medaljer öfver konungen med anledning af hans 75-årsjubileum — de båda sistnämnda har Iduns publik nyligen sett afbildade i sin tidning.

Ett par ytterligare studieresor oberäknade — 1882 till Paris, Italien och Tyskland, 1900 till Paris — har Lindberg under de senast gångna åren varit trogen stockholmare. Efter Lea Ahlborns död 1897 blef han hennes efterträdare som Myntets gravör. År 1892 blef han vice professor i teckning vid konstakademien, och i fjol var han en tid tillförordnad direktör för akademiens läroverk. Sedan 1897 är han ledamot af danska konstakademien.

Hans konstnärsskap kan kortast karaktäriseras med ett betonande af dess kärnfulla manlighet. Han ger porträtten med fasta linjer, med insiktsfull och sparsam användning af skuggeffekter, med en skärpa, som är dristigt realistisk, och med en på en gång käck och behärskad karaktäristik. Medaljernas fransidor — som naturligtvis kräva helt andra egenskaper än porträttskulptörens — utmärka sig för stilfull komposition och för formgifningens adel och renhet, och hvilken sida man än vänder upp, så har man tillfälle att glädja sig åt utförandets kraft och säkerhet.

*

Adolf Lindberg har som af ofvanstående framgår aldrig legat på latsidan, och ändå har han haft tid att vara en eftersökt sällskapsbroder i intelligent stockholmskretsar. Hans friska lynne har nog varit honom det bästa stöd i arbetet — ej minst då han knogade som en slaf i myntet och såg så mycket pengar, men fick så få af dem — och detta friska lynne har hållit fast hans ungdom, som alldeles inte är förlupen vid detta laget. Enligt egen och biografiska lexikas uppgift skulle han nu vara ett godt stycke inne på 60-talet. Det låter onekligen otroligt, men det lär verkligen vara med sanna förhållanden öfverensstämmande, och det utgör ett

Fin, hvit och Fraiche blir hy och hud om man alltid tvättar sig med

F. Pauli's Balsamtvål,

som innehåller de för huden mest välgörande hygienska ämnen och balsamer. Prisbelönt London, Paris, Wien, Chicago, Stockholm med guldmedalj. F. Pauli's Balsamtvål öfverträffar alla andra.

Vårda tänderna. Enligt framstående läkares och tandläkares ojäfviga intyg är F. PAULI'S AZYMOL det yppersta af alla medel för munhygien, äfvensom för sårbehandling, ekzem, finnar, hudrodnader, reformar o. d. Azymol erhöi guldmedalj i London 1899 såsom bästa anti-septiska munvatten.

glansfullt bevis på, hur arbetet plus pojkllynne konserverar. Adolf Lindberg har alls inte blifvit gråare öfver hufvud taget än hvad han var för tjugu år sedan — orsaken framgår af porträttet här ofvan.

En lokal, som ofta och länge blifvit upplyst af Adolf Lindbergs glada ansikte med de pigga ögonen och den rappa tungan, är konstnärsklubbens. Det har varit vanligt, att man i januari på årsstämman fick höra honom afsäga sig ordförandeskapet, men därefter blef han återvald och underkastade sig folkets vilja och blef sittande i den monumentala ordförandestolen, hvars prydnad han var. Det är jämt ett dussin år, han innehaft denna förtroendepost, men nu i januari sade han ifrån, att nu ville han ha frist, så nu dröjer det åtminstone ett år, innan han åter sätter sig där att presidera.

Allvarsamt sagdt, så har han varit rent af ovärderlig som medelpunkt och som sammanhållande kraft i konstnärsklubben. Och bland våra utöfvande konstnärer är det ej många, som varit så *oumbärliga* för sin konststart som han. Han har med heder fyllt en plats i vårt samhälle, som honom förutan skulle blifvit obesatt eller som af nödtvång skulle ha blifvit öfverläten åt någon från utlandet införskrifven konstnär.

För närvarande ha vi intet att frukta för den vidare utvecklingen af den vackra konst, han sedan några årtionden tillbaka representerat i vårt land. I hans son, Erik Lindberg, och i Sven Kulle ha vi två goda unga förmågor inom medaljgravnyren. Att denna konststart hos oss åter intagit den plats, den tillkommer bland de bildande konsterna, det är Adolf Lindbergs förtjänst.

DE UTESTÄNGDA.

MAN var vid desserten, och den lifliga stämningen blef nu, sedan den tjänande systemen försvunnit, om möjligt ännu lifigare eller åtminstone förtroligare.

Bordssällskapet hade också alla möjliga förutsättningar att trifvas tillsammans. Det bestod blott af fem personer, unga damer men gamla skolkamrater, två fruor, tre ogifta och alla särdeles goda vänner.

»Hvilken förtjusande middag! Och hvilken idealisk liten våning! Lyckliga Maria!» utbrast en af de unga fruarna.

Hon hade låtit sin blick glida öfver det dukade bordet med dess läckerheter och utsökta servis, sväfvande kring det stilfulla rum, där de sutto och in i de två andra smärre, äfven de inredda med samma smak, nästan elegans.

Värdinnan, den eftersökta språklärarinnan, hade verkligen haft framgång i världen. Hon var mycket anlita, gaf lektioner både i skolor och åt enskilda och tycktes befinna sig i den afundsvärda situationen att icke behöfva neka sig synnerligen mycket af detta lifvets goda, som kunde fås för pengar.

»Det är bara en sak, som jag inte förstår, och det är att du inte gifter dig,» fortsatte den unga frun, som unnade andra samma lycka som sig själf.

»Ja, för vi veta ju ändå, att det finns de, som tänka mycket ömt på dig,» instämde en af de ogifta damerna med ett litet menande leende.

»Och rik behöfver han då inte vara,» tilllade en tredje af vännerna, också kastande en blick på interiören. »Ett idealhem och ett idealäktenskap skulle det bli. Båda parterna fria och oberoende utan trycket af gemensam

ekonomi, som utgör stötestenen i så många annars vackra förhållanden.

Den unga värdinnan slog till ett litet skratt.

»Där sade du något. Hur tror du man kan undgå den gemensamma ekonomien, när man väl kommit in i äktenskapet,» frågade hon. »Nej, det sörjer nog staten för, att man inte ska göra. Den slår i alla fall ganska stadigt ihop en till ett, antingen man vill eller ej. Man ska ha något straff för sina synder.»

»Straff för sina synder???»

»Ja, jag har verkligen börjat komma under fund med, att staten måtte ogilla det heliga äkta ståndets institution.»

Samtliga åhörarinorna foro nästan upp från stolarna, så studsade de af häpnad.

»Hvad säger du? Skulle staten ogilla äktenskapet,» utbrusto de häftigt.

»Ja-a, jag tror att den anser, att man aldrig bör låta det gå så långt som till giftermål. Nu för tiden har man ju andra sätt. Man kan ju trolofva sig eller helt enkelt bara annonsera sin förening i tidningarna.»

»Gud be vare oss,» ropade en af de unga fruarna med fasa målad i sitt ansikte.

»Men hur i all världen kan du tro att staten, det vill säga de som styra land och rike, skulle kunna ha sådana samhällsomstörtande åsikter? De borde väl tvärtom just vara de första att hålla på äktenskapet,» anmärkte en annan af damerna.

»Omöjligt. Hvarför skulle de då bötfälla det?»

»Bötfälla det?»

»Ja visst. Ni vet att det beviljas skatteafdrag ända till en inkomst af 1,800 kronor om året. Ända tills man når dit, har staten medlidande med en och anser, att man behöfver lindring i sina bördor. Den menar således att 1,800 kronor om året är det minimum som fordras, för att en människa ska kunna ha sitt anständiga uppehälle och utan kännbara uppoffringar lämna sin fulla gärd åt samhället.»

»Men, kära du, det är ju hela familjer och inte bara ensamma människor, som beräknas lefva af den där summan,» inföll en af fruarna.

»Misstag. I så fall skulle det ju göras skillnad mellan de giftas och de ogiftas skatteförmåga. Men så sker inte. Alltså måste det vara beräknadt efter individ. Adertonhundra kronor behöfver man för att lefva fullt människovärdigt, det är dekretadt. Men är det nu en man och en kvinna med hvardera nära, men icke fullt 1,800 kronor om året, som vilja förena sina öden och gifva sig, strax räknar staten ihop deras inkomster. Intet medlidande längre. Intet skatteafdrag. Och deras afgift till det allmänna blir afsevärdt högre, ehuru de ha precis samma skatteförmåga som förut. Det är många små försakelser, som de måste ålägga sig för att kunna föra sitt nya lif. Hvad skall man nu kalla det annat än böter eller, om man så vill, skatt på äktenskapet. Man lägger skatt på brännvinet, för att superiet skall bli mindre, och på samma sätt lägger man skatt på äktenskapen, för att de ska bli färre. Jag kan åtminstone inte se, att det kan vara någon annan mening med det. För någon logik ska det väl ändå finnas i det hela.»

Kring bordet uppstod en underlig tystnad. Man skalade sina päron och åt sina drufvor och lyfte kort, men ofta blickarna till Maria.

»Skulle staten verkligen ogilla äktenskapet?» undrade någon till sist. »Då menar du kanske, att den skulle ogilla barnen också?»

MELLINS FOOD af Läkarekåren erkändt bästa näringsmedel för barn och sjuka.

Finnes på Apoteken samt hos Specialhandlarna.
PROF gratis och franco från Axel Lennstrand. G F L E.

»Ja, naturligtvis. Det måtte man väl se. För hvart barn nya böter, nya skatter. Och till på köpet progressiva. Alldeles som när en stackare dömes för andra, tredje, fjärde resan. Straffet ökas med obotfärdigheten. Så fort en ny mun kommit till, måste föräldrarna stegra sina ansträngningar för att öka inkomsterna och kunna mätta den. Men staten vill inte veta af de nya munnarna. Den låtsar som om de rakt inte funnes till, envisas med att fortfarande betrakta familjen som en individ och fördrar samma skatteförmåga af den, som om den blott hade behof för en. Staten vill alls inte nöja sig med att det betalas så stor skatt för barnet, som det själf skulle betala, om det vore i stånd till att bestrida sina egna lefnadskostnader, utan har en familjeförsörjare genom sina ökade ansträngningar lyckats skaffa medel till barnets uppehälle, så räknas dessa medel som ett tillskott till hans, familjeförsörjarens, personliga lefvebröd, för hvilket han får betala efter förhöjd skala, det vill säga rikedomsskatt, medan han kanske äter torftighetens bröd. Ett barn är en lyxartikel och skall beskattas som en sådan. Det är tankegången. Har man två barn, beskattas man, som om man vore förmögen, har man tre, som om man vore rik, har man fyra, som om man vore stormrik och så vidare.»

De båda fruarna hade blifvit mycket allvarsamma och sutto och stirrade stelt framför sig, som om de såge in i ett lika dystert som oändligt framtidsperspektiv.

»Det är inte utan, att du kanske kan ha litet rätt i hvad du säger,» sade den ena och suckade.

Men den andra vände sig om mot värdinnan.

»Således har du alldeles bestämt dig för att inte gifva dig?» frågade hon.

»Ja visst. Hvarför skulle jag föra ett sådant lefverne, att jag ådrar mig de högststående ogillande och blir bötfälld?»

»Nåja,» sade en af de unga flickorna och såg sig värderande omkring på det glänsande bordssilfret, de slipade karafferna, de tjocka portiererna och alla de andra vackra föremålen, »du skattar nog inte för så litet ändå.»

»Åttahundra kronor,» upplyste den tilltalade lakoniskt.

Fyra små utrop af olika styrka, men alla uttryckande den största förvåning följde ögonblickligen.

»Ja, man taxerar mig inte högre,» sade den unga språklärarinnan. »Det var ungefär min inkomst, när jag började, och sedan har man låtit det vara som det var. Man har tydligen inte haft någon tro på min vidare utveckling.»

»Men själfdeklarationen då?» frågade en af fruarna med en darning på stämman, då hon nämnde denna förfärliga sak. »Du måste ju själfdeklarera. Det vet du väl?»

Hon hade en ordentlig skräck för detta ord. Bara hon tänkte på det surrade det af böter, poliskonstaplar och trakasserier af alla slag i hennes hufvud.

»Ne-nej, hur skulle jag kunna veta det?» frågade Maria oskyldigt.

»Åh, gör dig inte till! Det har du väl hört alla människor tala om?»

»Om staten vill mig något, så ska den väl inte lita på folks prat, för att jag ska få reda på det.»

»Men du har väl läst i tidningarna om det?»

»Jag läser inte om sådana saker i tidningarna. Det roar mig inte.»

»Sådant får man i alla fall lof att läsa. Kära Maria, du kan rent af bli olycklig!»

»Står det i lagen, att man måste läsa tidningarna?»

Man såg frågande på hvarann. Nej, det trodde man ändå inte.

»Nå, hur ska jag då kunna veta något om det,» sade den unga språklärarinnan och började helt lugnt att knäcka några nötter. »Och för att jag inte vet hvad jag inte är ålagd att veta, kan jag väl inte dömas.»

»Men ditt samvete då,» framkastade någon ärlig själ.

»Mitt samvete!»

Maria skulle just sticka en valnöt mellan läpparna, men brast i stället ut i ett ohejdadt skratt.

»Mitt samvete,» upprepade hon. »Ha vi kvinnor kanske varit med om att hitta på den där nya förordningen? Nej, så mycket vet jag då, att vi inte fått ha ett finger med i det. Men hvarför behöfva vi ha några samvetskväl, om vi inte ta någon notis om förordningar, som andra hittat på för oss? Samvetskväl! Jag! En kvinna, som liksom alla andra kvinnor hvarken haft, har eller kan få ens så stora rättigheter gentemot staten som en daglönare med 800 kronors inkomst! Hvarför skulle jag då visa mig angelägen om att påtaga mig större skyldigheter än en sådan? Jag har icke att tacka staten för den uppfostran jag fått och som ger mig mina nuvarande inkomster. Staten består ingen annan gratisbildning åt flickor än folkskolebildning. Jag får icke vara med om att styra land och rike efter mina intressen. Jag får icke ens vara med om att välja män, som kunna bevaka dem. Därtill anses jag icke äga förstånd nog. Men jag får dock icke såsom den svagare och mindre rikt utrustade någon större hjälp än mannen i livvets hårda kamp. Blir jag änka, måste jag strax förstå att som en man sörja för mig och de mina. Råkar jag i konflikt med lagen, dömes jag lika strängt som den med bättre vetande begåfvade mannen. Jag har lika stora skyldigheter, men långt färre rättigheter än mannen. Och ändå skulle jag ha samvetskväl, om jag icke intresserar mig för saker, som jag hålles utanför, och icke gör mig omak med att taga reda på och ifrigt tillmötesgå de fordringar man mig oåtspord kan ha pålagt mig. Nej tack, det är för mycket begärd!»

De andra betraktade henne med stora ögon. De voro mera sanna kvinnor än hon och hade ännu icke riktigt klart för sig hvad de skulle tänka om allt detta. Men ett förstodo de dock. Hon var bra djärf, Maria, både i sina åsikter och i sina handlingar.

»Ja, ja, akta dig, du bara, Maria,» sade en af de unga damerna och satte varnande upp pekfingeret. »En dag kommer du kanske att få plikta rätt dyrt.»

»Kanhända det,» svarade hennes värdinna och reste sig för att ringa på kaffet, »men då anser jag mig också ha förtjänat martyrglorian.»

ANNA WAHLENBERG.

TVÅ BÅTAR. FÖR IDUN AF MARI MIHI.

JAG SITTER uppe i gafvelrummet på den gamla gården.

På taket af manbyggnaden finnes en väderflöjel af järnbleck, som suttit där, jag vet inte hur länge. Den är fastrostad och rör sig ej. Vårens snälla sunnan och höstens stygga nordan hafva strukit fram däröfver. Men den pekar oafvänt åt samma håll.

En gång, då jag var bortrest, smög sig en

Broderade Blusar

och

Klädningsstyger

Schweizer-broderi. — Sista nyhet på Japan- & Shantungsidan till kronor 3,05 & 3,15 per meter, tull- & portofritt, offerera

Schweizer & Co., Luzern S. 5. (Schweiz).

Sidentygs-Export. — Kungl. Hoflev.

niding upp på taket med en flaska matolja och en fjäder. Hunnen halfvägs, gled han ned i backen och slog sig halft fördärfvad. — Det finnes en försyn äfven för fastrostade väderflöjlar.

Jag sitter i gungstolen med pipan i munnen och är nästan lycklig. Jag har suttit på stora banketter med nio sorters glas framför mig och vackra, baraxlade damer bredvid mig, allt medan taffelmusiken spelade, suttit där och tjurat och längtat hit. Ty detta med gungstolen och pipan är mitt hem!

När jag gungar tillbaka, knarrar en golfplanka. Den har knarrat så långt jag kan minnas och kommer att knarra så, tills vi gått bort och lämnat plats för en modern ande, hvilken låter lägga in ett nytt golf.

Pipans munstycke är nästan itubitet, och dess hufvud är så ihopgroddt, att man med nöd kan sticka ned en blyertspenna. När den var ung, fick jag ledigt in tummen. En gång skall en griffel bli för grof. Jag vaktar den pipan med en aldrig hasardspelares vidskepliga misstänksamhet.

Ibland är den sur och otreflig, spottar och fräser. Då förstår jag faderns öfverseende kärlek för ett vanartigt barn.

När jag gungar tillbaka och ser ut genom fönstret, möter mig ett haf af grönska, ett grönt haf, schatteradt i alla nyanser. Ingen horisont. Utan bara grönt, såsom jag säger, och här och hvar några fikar motsolsblå kvällhimmel.

När jag gungar tillbaka, ser jag allt detta genom det ena gafvelfönstrets bläddriga, solslagna och grönskiftande glas. Och så ser jag ungefär halfva taket af flygeln, det brutna gamla tegeltaket, litet mossbelupet, litet svartsprängdt, men för resten blekt julklappslockrött, ett slags vissnadt vieux rose, vid hvilket mina ögon småningom vant sig.

Gården vår ligger sankt. Jag vet ingenting ljufigare än att öppna fönstret och inandas höstkällsfukten från den hopvuxna äppelgången därnere.

Man har sagt, att dessa dimmor äro skadliga, att de kalla sig för astma och kväfva oss. Första hösten vi lefva, smyga de sig genom hårduksfönstret in till oss, där vi slumra i mors knä. Sedan få de bistånd af hela världen, af bekymmer för ränta och hypotek, för nattfrost och försommartorka, af svartsjuka och grubbel.

Denna bleka, överkliga slöja, som slingrar sig kring parkens träd, den bär döden till människorna på den gamla gården. Sällan kom döden med lättare fjät.

Öfver mitt skrifbord sitter en liten reproduktion af en tafla, hvilken är mig mycket kär. Aldrig har jag sett den taflan i original och får väl aldrig se den heller. Den hänger i en sal i en stad i ett fjärran land. Ibland söker jag föreställa mig, huru det skulle kännas att stå framför den. Men jag kan inte beskrifva det.

Eva Hellman & Co,
Drottninggatan 68. Et. 1886.

HUSHÅLLSSKOLA, känd för omsorgfull undervisning i matlagning, ämbakning, deeserträtter, linnesömnad m. m. 3 mån kurs. Prosp. fritt mot porto.
MATSALAR, med damrum, hvilka som följd af centralt läge, godt och varierande bord, låga priser och rabattkuponger, äro bland stadens mera besökta.
CAFÉ & BUFFÉ, öppet till 11 e. m. God frukost-, lunch-, supé- och kaffeservering. Bakelser, tårter, kaffebröd af egen tillverkning serveras äfven här.
KONDITIONER & FINBAGERI, specialité: finare bakelser, tårter o. konfekt, kaffe- o. thébröd. Beställn. mottagas tacksamt. OBS.: Endast kvinnl. betjäning.

**Lanolin-
Sana-Tvål.**

garanterad ren, neutral,
mild och öfverfet.

Bästa Barntvål!

25 öre st.

Grumme & Son
Stockholm.

Den som blott en enda gång skådat Fidias bildstod af Zeus, han kan inte mera blifva helt olycklig, sade de gamle, då världen var ung.

Jag vet ingenting måladt, som säger så mycket och som säger detta myckna så bra som Turners *The Fighting Temeraire*.

Det är på Engelska kanalen, mot kvällen.

Dagen har varit regnig med täta skurar, afbrutna af förstulna solblinkar. Regnig, men ej stormig, ty det zinkblå vattnet glindrar oljigt blankt i aftonrodnadens ljus. Och rykar kanalen en gång sin panna i vrede, slätas den ej ut så snart.

Ett djupt, svart moln laddar som bäst ur sig i fonden, men förgrunden tillhör helt den sjunkande solen. Likt en bruten melodi, en melodi i färger, brister ljuset fram, ett snyftande skimmer, som i gränslös vemodsömhet smeker *The Fighting Temeraire*.

Det väldiga slagskeppet bogseras sakta hän mot sin sista ankarplats. Mot sin sista ankarplats på Plymouths redd för att där sönderhuggas. I glödande guld flammor den gallionsprydda stäfven, liksom de egendomligt svängda breddidorna, hvilkas konturer framträda såsom aldrig tillföre. Detta på grund af det höjda afståndet från vattenlinjen, sedan de tyngande kanonerna borttagits. Ty det åldriga sjölejonet kan inte längre bita. De tredubbla kanonerna, hvilka i stridens hetta flämtade eld likt en jättes tandrad, äro tomma och håliga. Benrangelslikt teckna sig mot himlen de sina segel beröfvade masterna, hvilka så många gånger stönat under stormens famntag.

Struken är den blå amiralsflaggan, som för glada vindar fladdrat från dess stortopp, borta de glada gastarna, som mannat rå för Nelson och Codrington. Själén har flytt. Det är bara ett kasseradt skrof som går att möta timmermannens bila.

Svart och sotig, undersätsig och kraftig, pliktrogen och ihärdig, men ett väsen af lägre slag knogar den lilla bogserbåten i väg med *The Fighting Temeraire*, lika slött oberörd af den storhet, för hvilken den tillfälligtvis blifvit spänd, som gällde det en sillskuta från Borkum eller en kolpråm från Cardiff. — Röken från dess långa, smala skorsten, jämförd med solens ställning öfver horisonten låter oss ana en svag, nordvästlig bris.

Allt är tyst, stumt, ljudlöst.

Men liksom man, sedan kistan sänkts, hör de frusna jordklumparna dämpadt, doft dunsade ned från dödgrävarens spade, så förnimmes äfven från Turners tafla det entoniga plaskandet af bogserbåtens breda skofvelhjul...

Aldrig har den lyktade storheten, tecknats mera trotsigt bitterstolt än här.

Spelet är slutadt. I stilla, ödsligt majestät skrider det vackra gamla rofdjuret in i förgängelsen med sina minnen från vattnets valplatser, från Abukir och Trafalgar och Navarino. För sitt lands ära har den kämpat,

ej i hvardagssläpets småaktiga nyttighet, utan på de oförglömliga hedersdagarna. Aldrig ödmjukt och tyst, aldrig tum för tum, såsom hvetet spirar på fältet eller klädet växer i väfstolen, utan storvulet och myndigt, lysande och förfärligt.

Kring eröfrarens bog har i ljufva sommar-nätter den smaragdögda Arkipelagen slagit sina lena armar, och Nordsjöns krabba vatten har stelnat till is i dess rigg. Allt har den skådat, de skrofliga basaltväggarna vid Vindarnas udde och Marockos taggiga kust och Burmas pagoder och Hawais eviga vår.

Och nu är det slut. Af mänskohand skapad skall den af mänskohänder sönderslås. — Men när man läser denna stumma hjältedikt, finner man ännu en gång, att intet talar till oss så, som det hvilket bleknar bort och försvinner, det som bjuder oss handen till farväl.

Sagorna säga om havets kungar, att de, då de många årens skröpligheter hindrade dem från att styra ut till ledung, ristade sig till döds med spjutspetsar. En skymf hade det syntts dem att gripa sig an med fridens småvärf, att slöjda pilar vid skenet från härdén eller att vakta getter på strandslutningen.

Skenbart grymt, var det ändå vist och vackert detta, att flisa sönder *The Fighting Temeraire* till spillror, sedan den inte längre mäktade fälla utslagsrösten mellan seger och nederlag. Den slapp öfverleva sig själf, tvangs ej in i nya förhållanden, degraderades inte till förrådsdepot eller karantänstation, undgick till och med att förevisas såsom kuriositet, hvilket ju annars plägar hota veteranerna på invalidhotellet.

Dock, olika båtar, olika öden. —

Jag minnes en liten resa jag härom året gjorde från en plats vid den inre Mälaren till Stockholm. Det var på hösten, så att ännu en termin skulle börja i Uppsala. Ledsam som alltid var det att lämna landet, hvarför jag var rätt belåten med att vara den ende passageraren på det urmodiga och illa medfarna fartyg, hvilket var satt att förmedla den blygsamma trafiken i de tysta farvattnen därborta i Sveriges ögonvrå.

Också denna arma kommunikationsträl, hvilken, andfädd och lungsiktigt hes, släpade sig fram från brygga till brygga, norra Mälarstranden utefter, också den hade åtskilligt att minnas från den gamla goda tiden.

Den hade stoltserat med sina plyschbeklädda soffor, sitt fernissade däck och sina åtta och en half knop i de dagarna, då sådant ännu var något att yfvas öfver. Den hade fört hufvudstadens rika värld ut till skärgårdens brokigt glada sommarvillor. Svajiga stockholmsflickor hade flaxat likt stora, granna fåglar från damsalongens vältaliga speglar allt upp till kommandobryggan, där den förekommande kaptenen var till finnandes, vackra, stojande barn hade klängt och klamrat i vant och ledstänger, storrutiga och rödnäbbade engelska turister hade mätt dess däck med buktande knän och långa, sjövana steg.

Pyntad och prydd med flaggor och löf, med musik i stäfven hade den stuckit ut på lustresor för att sedan i fuktigtljumma augustikvällar ånga tillbaka in emot Skeppsbrokajen, flammande af bengaliska eldar och omsvärmad af raketer. Med ett kölvatten, hvars höjd många gånger lömskt vändt botten upp på små sorglösa kanoter, hade den i blankmålad och mässingsglänsande förhåfvelse skjutit förbi de då ännu icke alldeles utdömda hjulbåtarna med deras oviga, plumsande skofvelhus och höga, kimröksfärgade skorstenar.

Så hade där kommit rivaler, båtar med flere knop, mjukare soffor och bättre kök. Så

hade den tacklat af, blifvit gammal och ful och slutligen smugit sig bort till glömskan därborta i de innersta, tysta Mälarevikarne, där skällkons klocka lockar i hagarna och mörtarna stå och dåsa under de breda näckrosbladen.

Någon stolthet hade den rakt inte längre i behåll. Det behöfdes endast, att den fick se tvänne bräder lagda öfver en bock i vassbrynet, för att den bums, skakande som en kaffebrännare och flämtande af sinnesrörelse, skulle tulta i väg dit i hopp att eröfra någon bondpassagerare eller åtminstone ett litet fraktgods. Och när detta lyckades, låg där ingen ringa tillfredsställelse i den gurglande och spottande signal, hvarmed ånghvisslan under rättade skrofvets öfriga ledamöter om akquisitionen.

Dock, ännu bar den Proserpinas, jungfrugudinnans namn, hvilket ägarens söta flicka en gång rodnande stammade, då den döptes i en flaska *Veuve Clicquot*. — De hade återsett hvarandra dessa två, många år senare hade de återsett hvarann. Men då voro de båda två öfvertygade, att den ena inte längre kunde känna den andra igen.

Tiden förändrar oss alla, men resultatet blir vanligen detsamma.

Nu gungar jag stolen tillbaka. Det knarrar i golfplankan. Jag ser ut, men kan inte längre urskilja flygelbyggnadens gafveltak för kvällsmörkrets skull. Dimman har fallit på, och parkens stora träd svepas i fantastiska slöjor.

Gonggongen ljuder nerifrån förstugan.

Det är tedags, priffedags.

Jag knackar ut pipan och går ned.

PORTALEN TILL BIBELHUSET I LONDON.

BRITTISKA OCH UTLÄNDSKA BIBEL-SÄLLSKAPETS JUBILEUM.

WASHINGTON IRVING har i sin essay öfver »The Mutability of Literature» skildrat ett besök i ett gammalt klosterbibliotek. Han kunde där icke frigöra sig från känslan af att stå inför »en litterär katakomb, där författarne likt mumier äro pietetsfullt begrafna och lämnade att svartna och multna i dammig glömska.» — Det finns en bok, som icke faller under denna lag — och det är ju en förunderlig bok, denna »mänsk-

Verksamaste och mest styrkande näringsmedel för vuxna och barn. Med glänsande resultat förordadt af läkare-auktoriteter. Stärker nerverna och förhöjer kroppsbyggnadens alla delar.

SANATOGEN

Prospekt sändas gratis och franco genom Generalagenturen Josephson & Reteike, Göteborg. Erhålles å alla apotek och kemikalieaffärer. Tillverkare: BAUER & C:o, Berlin. S.

INFÖDDA BIBELSPRIDARE I MUKDEN, MANDSCHURIET.

lighetens stora tröstebok». Den öfverlever världsvälden och filosofiska tankebyggnader. Den talar till *människan*, utan att taga hänsyn till de tusende olikheterna i världen och tiderna, ty den ställer alla såsom i lika mån »arfvingar till lifvets och dödens, återlösnings och odödlighetens för alla gemensamma mysterier».

Man kan näppeligen undgå att reflektera häröfver, då man träder in genom portalen till *the Bible-House* i närheten af St. Pauls katedralen i London. Öfver portalen läses i en öppen bok, huggen i sten: »*The Word of the Lord endureth for ever*». (Herrens ord blifver evinnerligen.) Träda vi in i den stora hallen, möta oss orden: »Heaven and Earth shall pass away, but My Word shall not pass away». (Himmel och jord skola förgås, men mina ord skola icke förgås.) Här stod fordom Banyard Castle, Richard den tredjes palats, omnämndt hos Shakespeare. Nu residerar där det *Brittiska och utländska Bibelsällskapet*, hvilket den 7 mars firar sitt 100-årsjubileum under allmänt deltagande öfver hela den kristna världen. Äfven här i Sverige anordnas minnesfester på den första böndagen den 6 mars, som skall firas såsom en »Universal Bible Sunday» af alla olika religiösa samfund i England och af ett stort antal protestantiska kyrkor i alla världsdelar. Ärkebiskopen af Canterbury håller högtidstalet i St. Pauls katedral, och konungaparet deltagar i jubileumsgudstjänsten.

Bibelsällskapet har också verklig anledning att jublera. Det har haft en oerhördt storartad utveckling under dessa 100 år. Den 7 mars 1804 samlades i den gamla s. k. London Tavern 600 »respektabla personer af olika trosbekännelser» och man kan tillägga — af alla stånd. Af dem bildades då ett bibelsällskap, som skulle ha till ändamål att sprida bibeln öfver hela världen. Uppslaget kom ytterst från en pastor Thomas Charles. Denne, som var pastor i staden Bala i Wales, hade en dag fått reda på, att en hans församlingsbo, flickan Mary Jones, hvarje vecka gick öfver 20 eng. mil fram och åter öfver de ödsliga bergen för att få läsa en bibel på sitt modersmål. Härigenom uppmärksamgjord på den allmänna bristen på biblar i Wales satte han sedan in all sin energi på att sprida bibeln bland sina landsmän. Det var den första ringa begynnelsen. Ingenting kunde vara mindre »tidsenligt». Voltaire var visserligen död, men hans ande lefde kvar. Den s. k. upplysningstidens religionsförakt var ännu tongifvande, och mästaren hade profeterat: »Om 100 år är kristendomen död».

Några statistiska uppgifter ur den sista årsredogörelsen må lämnas till belysande af Bibel-

sällskapets nuvarande världsfamnande verksamhet.

Det sysselsatte förra året 5,875 människor i hemlandet och 2,000 i utlandet. 5,943,775 böcker, bibeln eller delar därpå, spredos, hvilket med 870,000 öfverstiger föregående års rekord. Skulle dessa 18,000 böcker, som spridas hvarje söckendag, staplas upp på hvarandra, skulle de nå högre än St. Pauls katedralens kors — enligt hvad »Daily Mail» räknat ut!

Sedan början ha spridits 180,982,740 böcker! Utgifterna förra året belöpte sig till 254,204 pund sterl. och på 100 år till 13,937,468 pund sterl. År 1804 var bibeln tillgänglig på högst 50 språk. Nu utgifver ensamt detta bibelsällskap den på 370 språk. Det är en ansträngande lektion i geografi att gå igenom packrummen i Bible-House. Namn möta oss där från hela världen. Ensamt Söderhafsförarne t. ex. äro representerade af 46 språk. Under 1903 tillkommo följande 8 nya språk i detta språkförbistringens Babel: *Fioti, Kikuyu, Shambåla, Karanga, Nogogu, Lævo, Baffins Land Eskimo* och *Maduresse*. Man bör ha kunskaper som en professor i geografi för att veta, hvar man skall söka dessa folk. Och hvilka underliga typer sedan! Icke mindre än ett 60-tal sådana användas. Man läser från höger till vänster och tvärtom, från sista raden uppåt till den första, från den öfversta rakt ned i vertikala rader och kanske på ännu flera sätt.

En väldig stab af öfversättare o. s. v. står till sällskapets förfogande. För närvarande arbetas på öfversättningar eller revideringar af 100 språk.

Det är också detta bibelsällskap vi ha att tacka för de blindas bibel. Tanken därpå väcktes 1836. Sådana säljas nu på engelska, grekiska, valesiska, holländska, franska, tyska, svenska, ryska, spanska, italienska, hebreiska, arabiska, armeniska, armeno-turkiska, kinesiska med två olika typer, på 7 indianska språk, japanesiska och Batta språket, ett tungomål, som talas af ett folk, som för 70 år sedan voro kannibaler.

Dess bibelförsäljare möter man i hundsläde på Sibiriens tundror, i China med bokpackorna hängande i en bambustång öfver axeln; i Andalusiens kaféer och Birmas djungler; på Selangors opiumförsäljningar och Japans buddhafester; i Indiens zenanas och samojedernas tält; i Andernans silfvergrufvor och Klondykes guldminor; vid de stridande härarnes läger i Östern och vid världsexpositionerna; bland

INFÖDDA BIBELKVINNOR I BENGALLEN.

Nu inkomna, direkt från Japan, de af läkare och sjuksköterskor lifligt rekommenderade

Japanesiska värmeapparaterna,

af kopparplåt, öfverklädda med plysch. Genom att antända och uti apparaten nedlägga en koltub, utvecklar apparaten under 3 à 4 tim. utan rök och lukt en behaglig och jämn värme af 40 till 50 grader. Vid förkyllning, håll, reumatisk värk o. s. v. utförvar densamma ett högst välgörande inflytande.

Pris pr apparat **Kr. 3: —**.

Pris pr paket om 10 koltuber **Kr 0: 50.**

Vid större rekvisition lämnas rabatt.

Wilh. Becker,

Kungl. Hofleverantör, **Stockholm.**

Färg- & Fernissfabrik, Kemikalier, Droger och Sjukvårdsartiklar.

pilgrimerna i Jerusalem och de svenska emigranterna i Manitoba. Till och med till det hemlighetsfulla Lhassa, Tibets heliga, förbjudna stad, dit icke ens en Sven Hedin kunde taga sig fram, smugglas bibeln med karavanerna.

Sällskapet hade 1903 i sin tjänst 870 bibelspridare, öfver 650 infödda och 107 europeiska bibelkvinor. Det är ett hårdt arbete, och martyrdöden är ibland dess slut. Men om de än frusit och svultit, blifvit hånade, piskade och torterade, ja ihjälslagna, är dock den lilla boken mera känd! Sådnen är gjord, värfvet är fylldt. Och för den ene, som gick under, stå tusen färdiga att taga upp hans verk.

Svåraste motståndet kommer ännu ifrån den romerska kyrkan. Påfven vill än i denna dag icke släppa den heliga boken i folkets händer. Så länge påfven ännu var herre i kyrkostatens, d. v. s. till 1870 fingo till och med främlingar, som medförde biblar i sitt resgods, dessa böcker beslagtagna vid kyrkostatens gräns. Pius IX fördömde i en bulla bibelsällskapen såsom en »kristenhetens pestilentia» och Leo XIII talar om bibeln på modersmålet såsom »förgiftade betesmarker».

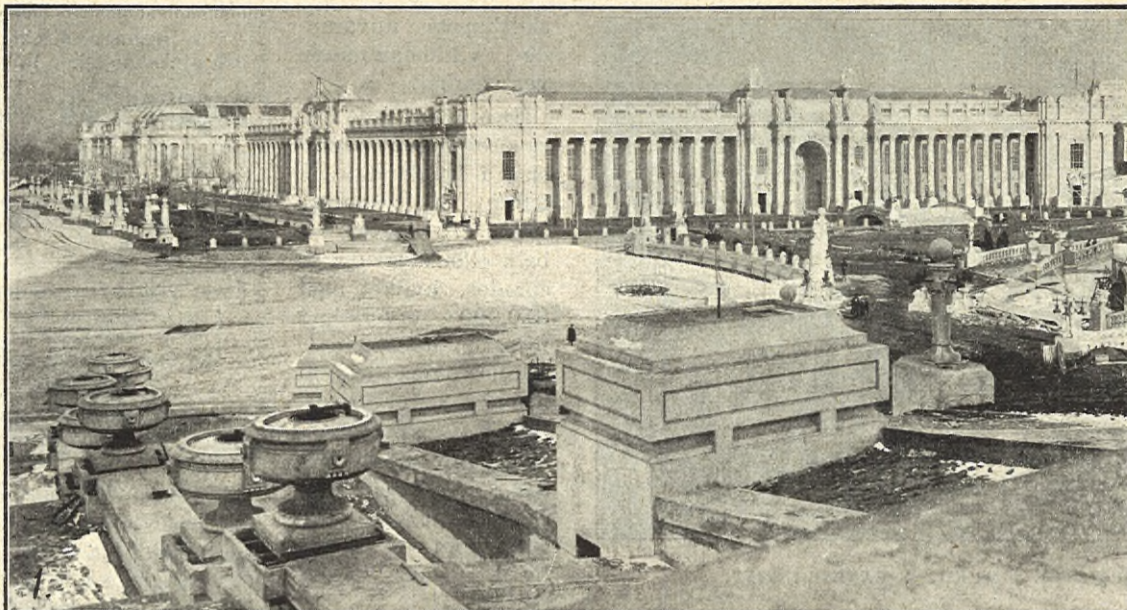
Bibelöfversättare och bibelspridare bränner man icke längre, men bibelbål tändas ännu. Sällskapets handlingar omnämna sådana tilldragelser under föregående år i Spanien, Argentina, Pernambucco, Peru, Fidjiöarna och — Baden och Cöln! I Grekland är det Nya Testamentet på modern grekiska förbjudet, under det att de maktägande i Ryssland underligt nog på det mest älskvärda sätt tillmötesgå det engelska bibelsällskapet i dess arbete.

Hvad har icke bibeln betydtt och betyder ännu för folken! Här är ju icke platsen att afhandla den frågan, men den tränger sig på en, då man ser denna sällsporda utvecklingshistoria. För bibelns räkning blifva språken fixerade och alfabetet uppfinnas, en af de mäktigaste vehiklarna i ett folks kulturutveckling. De germanska folkens historia har också den Ulflas bibel, Codex argenteus, som sitt äldsta litterära minnesmärke. Och Luthers bibelöfversättning vardt ju epokgörande för det tyska språket och källan till den nyare tidens andliga frigörelse med dess omdaning af hart när allt i vårt samfundslif. Så blir helt visst också för en stor del af dessa folk, hvars namn till och med äro oss okända, bibelöfversättningen vändpunkten i deras historia.

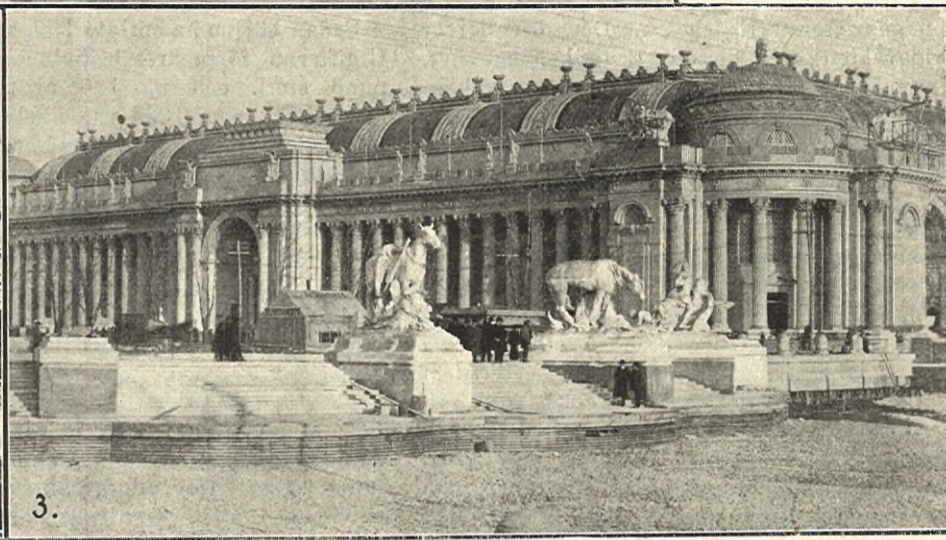
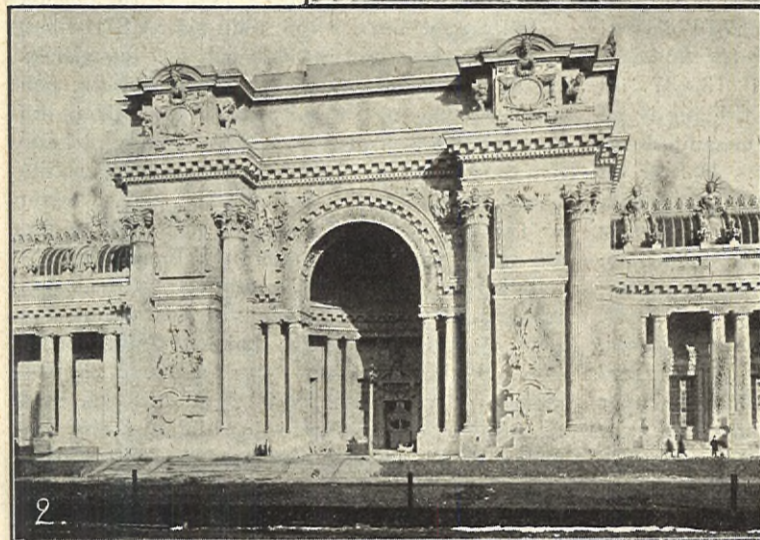
Hela vår bildning är så genomtyrd af bibelns inflytande, att utan bibelkunskap i någon mån stå vi mer eller mindre utanför vår tidsålders tankevärld. Hela litteraturen och konsten äro mättade af densamma. Ord, hantynningar och exempel visa mot bibeln mer än vi utan en närmare undersökning i förstene ana. Det gäller om poesi och filosofi, om romanlitteraturen, om sociala och ekonomiska arbeten, äfven de vetenskapliga, till och med om agnostiska afhandlingar. Det är icke en fråga som rör religion utan allmän-

FRÅN DEN UNDER BYGG-
NAD VARANDE VÄRLDS-
UTSTÄLLNINGEN I
S:T LOUIS.

1. UNDERVISNINGSPALAT-
SET, DÅR SVERIGE OFFI-
CIELT DELTAGER MED SIN
SKOLUTSTÄLLNING.
FOTO FÖR IDUN AF IN-
GENIÖR G. LINDMAN.

2. FRIA KONSTERNAS
PALATS, SOM ÄRVEN
INRYMMER DEN SVEN-
SKA KONSTUTSTÄLL-
NINGEN.
3. INDUSTRIPALATSET,
DÅR FLERA SVENSKA
ENSKILDA UTSTÄLLARE
DELTAGA.
FOTO FÖR IDUN AF IN-
GENIÖR G. LINDMAN.

bildning rent af. Ty bibeln har trängt in i lagstiftningen, tänkandet, sederna och föreställningarna, hela det moderna lifvet inom den kristna världen. Utan bibeln stå vi främmande för Shakspeare och Göthe, Geijer och Viktor Rydberg. Utan den förstå vi icke Selma Lagerlöfs Jerusalem eller Gösta Berling, Heidenstams Karolinerna — eller Strindbergs Giftas.

Bibeln är en så integrerande beståndsdel i hela vår bildning, att icke ens dess bittraste vedersakare kunna lösgöra sig från dess inflytande.

Se vi på hvad som här är det väsentliga, bibelns religiösa och etiska värde såsom det andliga lifvets grundlag, blir dess betydelse än mäktigare, ja omätlig. Ty, säger Thomas Carlyle, bibeln är »den bok, i hvilken människoanden för årtusenden har funnit ljus och näring och ett svar på hjärtats djupaste frågor».

P. P.

»DAMERNAS SALONG.»

(Bref från Iduns Pariskorrespondent.)

RADEN af årets konstutställningar här ha såsom vanligt börjats af »l'Union des femmes peintres & sculpteurs», som för ett par dagar sedan hade sin vernissagedag i »Grand Palais». Detta är föreningens 23:e utställning, och innefattar densamma ej mindre än 1300 nummer.

Hänvisande till hvad vi i Iduns nummer 14 förra året skrefvo om den då pågående, hafva vi beträffande denna ej något egentligt nytt att tillägga. Nu som då porträtt, blomster- och stillebensstycken i mängd, ett fåtal landskap samt totalbrist på genrestycken. Utställningen i sin helhet verkar enförmig och tröttnande, och nu, endast ett par timmar efter ett besök däruppe, är det blott ett fåtal alster jag lyckats behålla en helt »vague» erinring om.

Bland dukarne vill jag omnämna en »Judith» af mlle Landrée, med ett charmant utfördt

hufvud, men med betänkligt feltecknad kropp; prins Ghikas porträtt af mlle Landau, där dock den värde fursten verkar nästan mycket modejournal, något som han ock gör i verkliga lifvet. Mme Nanny Adams väldiga venetianska motiv, med Campanilen, kyrkan Saint Michel och allt det andra, är naturligtvis bra, men alltför vanligt. Mme Prévots »Tilda», en dame af Maximecert, är bra och lefvande gjord, men i denna exklusift honorabla samling af markisinnor och hertiginnor ser den stackars Tilda en smula bortkommen ut, en Saulus inter prophetas eller en »sparf i tranedans».

MOLIÈRE, PORTRÄTTBYST AF IDA MATTON, BESTÄLLD FÖR DEN KUNGL. FOYERN I NYA DRAMATISKA TEATERN.

Sverige är i år mycket fåtaligt och mycket magert representeradt, de öfriga skandinaviska länderna ej alls.

Bland målarinnorna hafva vi endast fröken Julia Beck med ett halft dussin dukar: gamla kyrkor, gamla broar, gamla träd under löffällning och annat mera, allt korrekt och äfven talangfullt utfördt, men så ytterst melankoliskt. Att fröken Beck är en af våra mera framstående artister behöfver jag ej här påpeka, och att hon väl förstått att tilltala den franska smaken därför borgar den omständigheten att hon i år hugnats med »les palmes».

Bland skulptriserna hafva vi fru Agnes Frumerie, som utställer tvänne mindre grupper i gips: »Pauvre maman», en fattig mor med sitt barn, samt »Sur la plage», en grupp badande flickor som ligga utsträckta i hafsstranden. Fru F:s skapelser utmärka sig alltid för skarp karaktäristik i komposition och utförande, men vi kunna ej rätt förstå, hvarför hennes nakna kvinnor beständigt skola vara så anskrämligt magra. Man skulle nästan frestas tro, det fru F. hämtade sina modeller från det »hungrande Indien»!

Fröken Ida Matton utställer en gipsafgjutning af sitt å Gefte kyrkogård i somras resta grafmonument, om hvilket vi på sin tid redan talat. Vi hade väntat oss att nu äfven få se denna begåfvade konstnärinnas porträttbyst af Molière, beställd af Dramatiska teatern i Stockholm att utföras i marmor och placeras i den kungliga foyern. Gipsmodellen, som är färdig och som vi varit i tillfälle att taga i betraktande i fröken Ms atelier i vinter, utgör ett nytt vackert prof på denna artists konst. Vi vilja emellertid erinra oss, att fröken M. sade sig hafva funderingar på att utställa arbetet i St. Louis i sommar, och kanske det är därför det ej blef synligt på »Damernas salong» här. Fröken M., som i. n. ligger nere i Rom, har emellertid därifrån sändt oss den fotografi af hennes sista arbete, som vi här återgifva. Som en pikant biomständighet kan jag nämna, att det är en ung, sig här uppehållande, inom kolonien mycket känd landsman som poserat för Molière.

EDVARD STJERNSTRÖM.

BILDER TILL KRIGSKRÖNIKAN. 1. TUNGUSER GÖRA ETT ANGREPP MOT RYSKA JÄRNVÄGEN I MANDSCHURIET. 2. SAMMANDRAGNING AF RYSKA TRUPPER VID JALUFLODEN. 3. CHEFERNA FÖR DEN RYSKA ARMÉN OCH FLOTTAN I OSTASIEN GENERAL KUROPATKIN OCH AMIRAL MAKAROFF. 4. TRUPPTRANSPORT MED ISBRYTARE ÖFVER BAIKALSJÖN. 5. PATRIOTISKA DEMONSTRATIONER UTANFÖR VINTERPALATSET I S:T PETERSBURG.

UR DAGSKRÖNIKAN.

DET NORSKA GARDET har i dagarna från Kristiania företagit en skidtur till Bærum och där tältat och övernattat i fjällens drivvor. De käcka trupperna erhöilo därunder besök af prins Gustaf Adolf, som i sällskap med kapten Roll från gården Haga gått med skidor öfver åsarne till vinterlägret. Med stort intresse tog han del af tältslagningen och öfriga manövrer samt återvände sedan på kvällen till Haga, beledsagad af ett fackeltåg af gardets bästa skidlöpare. Vi meddela i dagens nummer en bild från det friska vinterfältlivet.

FÖRENINGEN RÖDA KORSET I LULEÅ. Torsdagen den 18:de februari d. å. bildades i Sveriges nordligaste residensstad, Luleå, en underafdelning af Röda Korsets damkommitté i Stockholm.

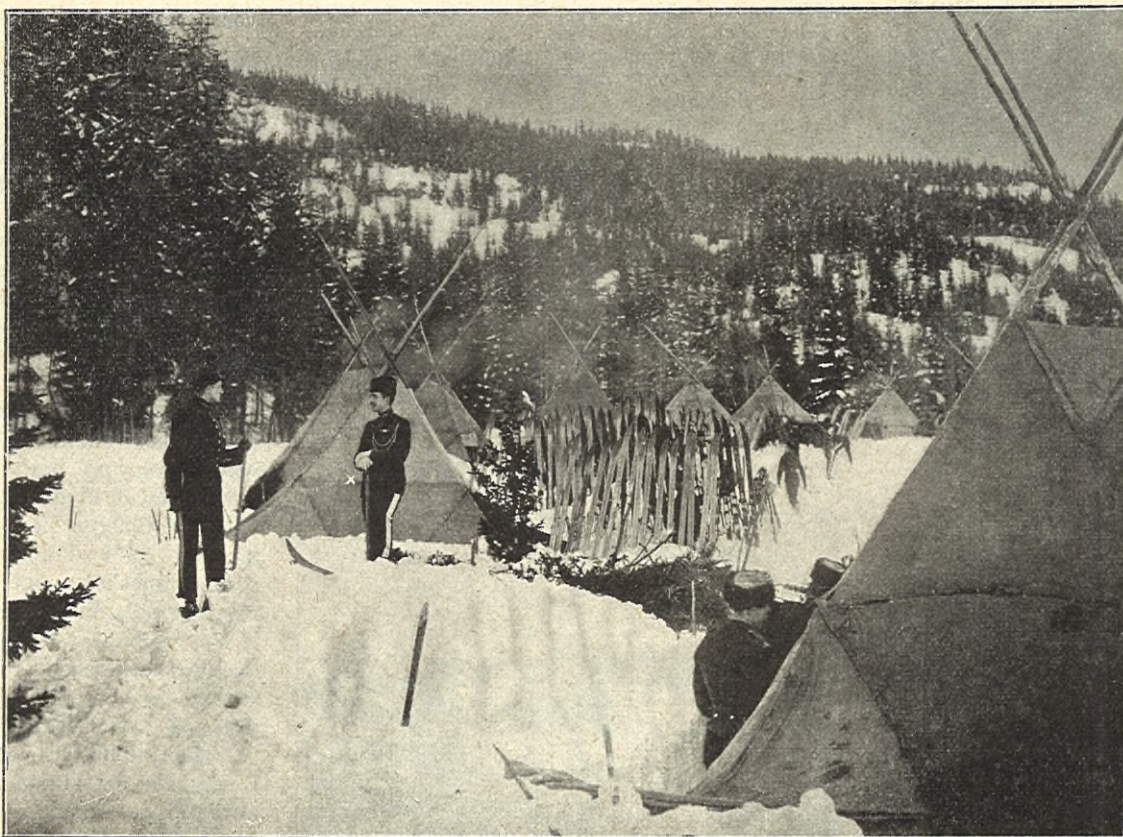
Det är alltför väl känt för Iduns läsare hvilken uppgift och sträfvan stiftelsen med detta namn, hvilken, ehuru än så ung till åren, redan har sina förgreningar i vidt skilda trakter af hela den civiliserade världen, satt sig före; det är där-

för nu onödigt återupprepa dess ändamål och syfte. Här må blott nämnas, att vid detta års ingång redan funnos föreningar med detta namn och detta mål i 47 olika städer och samhällen inom vårt

land; dessutom 5 depöter af förbandsartiklar m. fl. till Röda Korsets verksamhetsfält hörande arbeten och varor. Den nordligaste af dessa depöter är den i Haparanda.

Den nyss bildade föreningen i Luleå är däremot den nordligaste af i Sverige befintliga arbetande föreningar under Röda Korsets fana — och den kan ingalunda sägas vara för tidigt bildad.

Vid det konstituerande mötet den 18 februari valdes af de till ett antal af 25 stycken tillstädeskomna damerna en styrelse, bestående af sju personer, nämligen följande: landshöfdingskan Fanny Bergström, öfverstelöjtnantskan Laura Sundelius, majorskan Naema von Essen, doktorn Augusta Björkman, fruarna Signe Lallerstedt och Hilda Sahlin — den sistnämnda närvarande vid turkisk-grekiska kriget 1897 som en af de svenska sjuksköterskor, hvilka därstädes arbetade under Röda Korsets tecken — samt fröken Anna Johansson. Föreningen skall, i likhet med den i Stockholm befintliga, i sin helhet sammanträda tvänne gånger årligen, och sattes medlemsafgiften till två kr.

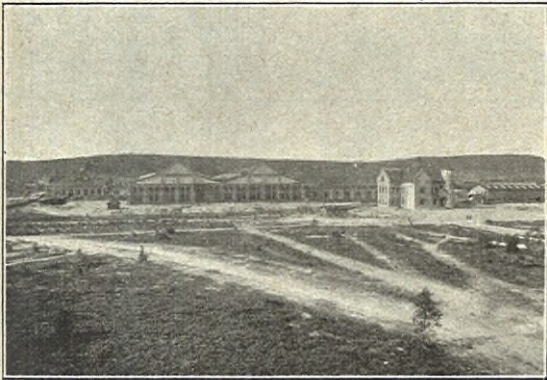

PRINS GUSTAF ADOLF (X) PÅ SKIDTUR MED DET NORSKA GARDET I BÆRUMFJÄLLEN. LÄGERLIF I DRIFVORNA. FOTO FÖR IDUN AF N. SKARPMOEN.

EN LUSTFÄRD TILL DEN HVITA SILJAN.

MIDT IBLAND korrekturremsor och manuskriptpackor föll härom dagen ett inbjudningskort ned på Iduns redaktionsbord och ställde för oss i omedelbar utsikt en publicistfärd från Stockholm till Gefle, Falun, Kvarnsveden och Rättvik. Inbjudare voro cheferna vid Uppsala—Gefle och Gefle—Dala järnvägar, Vagn- och maskinfabriksaktiebolaget i Falun samt Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag — en förening af värddar, som lofvade att resan ur alla synpunkter skulle bli både bekväm och rik på intryck, och i fredagseftermiddag startade vi, ett 15-tal hufvudstadsjournalister,

VAGN- OCH MASKINFABRIKEN VID FALUN.

från Centralstationen, beredda att njuta af alla de goda gåfvor, som ett friskt vinterväder, älskvärda förare — inclusive lokomotivförare — en välförsedd restaurationsvagn och inbördes samförstånd kunde bringa oss.

I Uppsala inlastades ytterligare ett par penans män, hvarförutom våra värddar: greve Wachtmeister, direktör Fick, trafikchefen Jacobsson och baron Barnekow vid Uppsala-banan samt kapten Asker, direktör Svalling m. fl. vid Gefle—Dala-banan mötte och hälsade oss välkomna.

I vinterkvällens skymning ångade vi så i väg genom de snötyngda Upplandsskogarne, medan en riklig supé fångslade oss till den grad, att vi

DET INRE AF MASKINSALEN. FALUN.

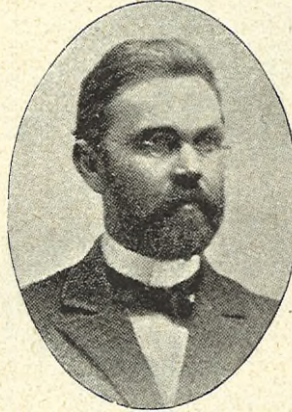
knappast hunno reflektera, förrän vi vid halffelfvatten på kvällen befunno oss i det arktiska Gefle, som redan sof bakom sina isblommiga fönsterrutor.

Arla nästa morgon gick färden till Falun. Ett par geflejournaler hade nu slagit följe, och i kopparns och Selma Lagerlöfs ryktbara stad tillkommo ytterligare tvänne pressens representanter, hvarförutom de industrier, hvilkas arbetsresultat vi inbjudits att bese, mötte oss genom sina respektive chefer.

Det första besöket gällde Vagn- och maskinfabriksaktiebolaget, beläget omedelbart utanför Falun. Det mycket omfattande etablissemnet har till specialitet att bygga lokomotiv och järnvägsvagnar, ej minst de af boggietyper, i hvilka vi alla numera resa så bekvämt på våra svenska järnvägar. Du vet kanske ej, ärade läsare, att en dylik vagn, hvari du gungas mjukt och behagligt, tillbakalutad i ett af de madrasserade

VÅR TRETTONDE BISKOP.

JUST i detta nummers pressläggningsoögonblick när oss underrättelsen att k. m:t i måndagens konselj till biskop i det nyupprättade Luleå stift utnämnt och förordnat kyrkoherden i Gellivare teol. kand. *Olof Bergqvist*. Född den 24 sept. 1862 i Brunskog i i Västmanlands län, prästvigdes biskop B. efter avslutade akademiska studier år 1892 samt blef vice pastor i Gellivare samma år. Sedan år 1896 har han varit kyrkoherde i den vidsträckt och utvecklingskraftiga församlingen i högån nord samt har bland sina medtämlare om biskopsstolen framhållits som den för det makt-påliggande ämbetet bäst rustade genom sin grundliga bekantskap med de norrländska förhållandena, sin intima förståelse af befolkningens skilda lager samt sina stora insikter i såväl de lappska som finska tungomålen, som där uppe vid språkgränsen brytas om herraväldet.

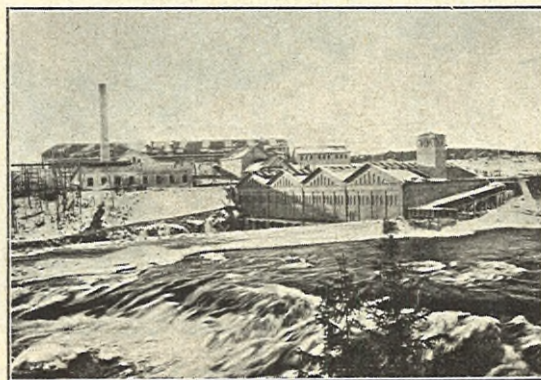
OLOF BERGQVIST.

hörnen, representerar ett värde motsvarande en liten fastighet på landet. Den kostar nämligen cirka 24,000 kronor. Utom rullande järnvägs-material förfärdigar fabriken äfven andra vagnar, exempelvis ammunitionsvagnar, hvaraf bolaget f. n. har inne en beställning på 70 stycken för vår armés räkning. Å verkstäderna sysselsätts f. n. omkring 500 arbetare, men i den mån företaget växer, kommer naturligtvis arbetsstyrkan att väsentligt ökas.

Nästa anhalt blef Kvarnsvedens pappersbruk, härligt beläget vid Dalälven, som i det strålande vintervädreret företedde en praktfull tafla, med sina branta, snöhöjda sluttningar och det rätt ståtliga bruksfallet, inramadt af jättestora iskristaller.

Kvarnsvedens pappersbruk är det största i Norden och dess tillverkningar bestå utslutande af tidningspapper för de stora världsbladen i England, Amerika och Australien. Produktionen är alltså enorm. Allt papperet tillverkas af gran-kubbar, och att proceduren särskildt skulle intressera pressens män, som näppeligen kunna se en bit rent papper, utan att känna skrifflusten killra i fingrarna, var ju gifvet. Också fingo vi bevittna den underbara metamorfosen af huru hela granstammar fördes in under sågen, afsågsades i småkubbar, i en blink fingo barken afsklad, fördes vidare ned i vattenfyllda afgrunder, där slipstenar togo dem mellan sina skifvor och malde dem till mos. Sedan kom den kemiska prepareringen af trämassan i en rad af cisterner, hvarifrån massan som en fin hvit välling fördes in i de stora maskinerna för att först förtätas till en seg hinna och sedan i svindlande fart glida öfver ett trettiotal heta valsar och bli ett tunt hvitt papper af flere 100 kilometers längd. Denna omvandling från trä till papper går på ett par timmar.

Tiden hade sannerligen ej gjorts oss lång under beskådandet af de olika fabriksafdelningarna

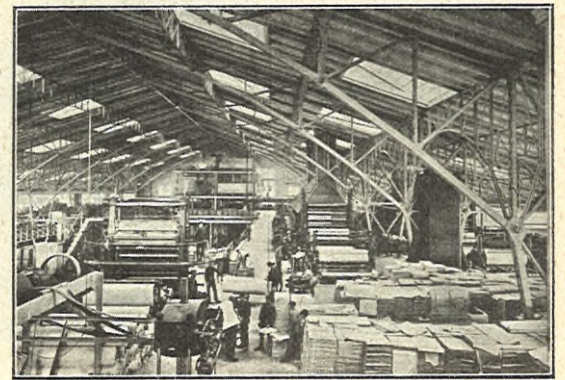

KVARNSVEDENS PAPPERSBRUK.

vid det vackra Kvarnsveden, men icke förty voro vi hungriga som vargar, då vi åter nådde vårt tåg, och våra älskvärda och förekommande värddar hade naturligtvis sagt: »bord, duka dig!» med det angenäma resultat, att i restaurationsvagnen väntade en ypperlig lunch, till hvilken vårt intresse nu öfvergick. Tåget stannade med oss midt på bron, hvadan vår matsal hade ett mycket originellt läge, ty under våra fötter sjöng och brusade älven, medan vi genom vaggonfönstren njöto af det vinterskrudade Dala-landskapets skönhet som en ideel krydda till den materiella väl-fägnaden.

Resans slutliga mål, det vackra, tysta Rättvik vid den hvita Siljan, nådde vi på lördagskvällen. Där kulminerade gästfriheten i en ypperlig middag, där höllos förhoppningsfulla tal om den svenska industrien och dess framtid, och stolta ord fälldes om svensk företagsamhet och svensk arbetsintensitet, ord, hvilka man vill hoppas, att de ej voro sprungna endast ur stuudens ljusa och förbrödrande stämning, utan byggda på hvad som redan uträttats och hvad man kände att det fanns krafter och viljor till att vidare fullfölja.

På söndagen anträdades hemfärden, och det var med verklig saknad man lämnade de tjugande Dalabygderna och med ej mindre saknad vi togo farväl af våra många värddar, som riktat oss med en mängd nya erfarenheter och gifvit oss bekräftelse på, att entusiasmen och målmedvetenheten äro starka faktorer i den utveckling, som f. n. pågår i norra delen af vårt fädernesland.

STORA MASKINSALEN VID KVARNSVEDEN.

ETT STEG I DEN RÄTTA RIKTINGEN. FÖR IDUN AF LAURA FITINGHOFF.

(FORTS. FRÅN FÖREG. NR.)

NÄR så ej sker vid tjänarinneplatsers tillsättande (vid de sedvanliga, slentrianmässiga, okontrollerade »betygen» fästes här ej afseende), så bevisar detta, att insikt och kunskaper inom det husliga facket i den sökandes tanke äga ringa eller ingen betydelse. Matmodern får gemenligen snart nog ögonen öppna för det ödesdigra i denna okunnighet. Tjänarinnan tar gladeligen tjänst, utan att veta hvad som menas med en tillbringare eller assiett. Kommen direkt från stuguvärlden, har hon ej i all sin tid eldat en kakelugnsbrasa. Hon sätter stickorna innerst i vrån och veden i täta hvarf utanför i svävande begrepp om skogarnas kolmilesystem. Hon skär af bladen på rädisorna, såsom man kalar af blasten på rfvor, ända in till roten, tar till vara den hvita bäska innersidan på pommeransskalet, medan hon kastar bort det välsmakande matnyttiga yttre skalet.

Hon öppnar buteljer med spröda silfvergafflar, när korkskrufven ej är »till hands», spänntar stickor med finpolerade Eskilstunaknivar, låter dyrbara kopparkärl stå tomma öfver elden, tills hon plötsligt påminner sig dem och rusar i väg för att slänga ut begynnelsen till den anrättning, som sedan färdiglagad smakar »underlig». Om magsonden finge göra en rond hos familjemedlemmarna, skulle dess innehåll bortförklara det »underliga»; man skulle därutur kunna framvisa de bly- och

tennpartiklar, hvilka helt frimodigt i den hygieniska anrättningen fått göra sitt inträde och därvid redan börjat sitt ödesdigra magkatarrrsvärf i ömtåliga tarmar. Den tjänande har ju ej tanke på något så emot plikt och samvete bjudande som att rent af förgifta sitt herrskap. Att af hämnd eller ilska ge dem sådant att förtära, som, om de visste det, skulle göra dem sjuka af äckel, ja, det anse de sig ha rätt till gentemot en häftig eller orättvis matmoder. Men något, som leder till rent af dödligt lidande, det hade hon ej ens under värsta vredesmod tänkt sig. Nej, det är den blinda okunnigheten, hvilken leder deras handlingar, den tjänandes såväl som husmoderns, när hon är den befallande. Inga förstudier ha i allmänhet på någotdera hållet satt dem i stånd att lugnt och med beräkning sköta det värf de åtagit sig.

»Det går nog, när man väl kommer in i det.» — »Det är inte så kinkigt att sköta ett hushåll.» — »Sånt lär man sig med tiden och af erfarenheten.»

Men ack, ljufva, sorglösa små fruor, den erfarenheten blir eder bitter. För hvarje misslyckad maträtt, hvar förbiseende af ordning och trefnad, af reda i affärer och beräkning vid inköp o. d., brist på punktlighet etc., förloren I ett grand af den förgyllning, som från början smyckade den unga makans husmodersspira, och beröfven den dess äkta glans. Glada, välvilliga små jungfrur, ni som med goda föresatser, men utan kunskap tråda in i eder första tjänst, om ni visste, hur mycket missnöje, hur mycken harm, vrede och förbittring ni skulle undgå att känna och göra er förtjänta utaf, om ni, innan ni sökte en plats, på allvar studerade er in uti det värf, ni där ämna fylla, eller också ärligt toge er första plats som lärlingar. Ni skulle bara tänka på att det är en konst, ett verkligt vetande, som fordrar eftertanke och färdighet, att fullgöra äfven de enklaste arbeten inom ett hushåll. Bara det att sopa ett golf, blanka af en spis fordrar hvarje dag ny uppmärksamhet, då det för hvarje dag är på olika sätt fläckadt. Ett hem är ju ej en fabrik, där man har samma hål att borra, samma krok att fästa, timme efter timme, dagar, veckor, år igenom, tills sinne och tanke förslösas och den af Gud skapade, lifligt kännande, för hemmets värme, omtanke och mångsidiga handlingskraft skapade människan själf blir en maskin, ur stånd till hvarje vanligt arbete, som fordrar omdöme och händighet.

I forna tider, då flickorna, som gifte sig, redan från de gamla hemmen voro utbildade till husmödrar, kunde en än så okunnig flicka från stads- eller landsbygd taga plats och så snart nog under säker ledning förvärfva goda insikter på sitt område. Husmödrarna, den tidens »förtryckta», uppträdde med kraft och värdighet och visste att häfda sin rätt på hemmets och hushållets område, därvid i främsta rummet omgifna och biträdda af en i ständig tjänstgöring stadd stab, de egna barnen. Gossar och flickor bundo ljusvekar, stötte kryddor vid slakt och bak, spolade till väfnader, tvinnade garn, repade silkeslappar etc. i oändlighet. Det blef något af fart och rumor, sådant som barn älska att vara med om, till och med något af fest öfver en stor del hvardagssysslor. Det föll väl ingen klok människa in att taga det praktiska arbetet såsom något nedsättande, tarfligt, »förslöande».

Den utstyrsel, som den unga flickan och blifvande husmodern medförde i boet, var oftast till stor del ända från den första träden tillverkad af henne själf, och hon var väl förtrogen med den lott, som väntade henne som husmoder.

För de flickor ur de bildade klasserna, hvilka nu ingå äktenskap och blifva husmödrar, lägges mesta vikten vid den *utstyrsel* de erhålla. Det blifvande linneskåpet tillgodoses i hvarje gren, där en uppfinningsrik fantasi kan nå: knif, glas, kräfthanddukar, servetter, skurviske- och borst-höljen, gryt- och pannlappar. Att nu inte tala om den blifvande brudens inre och yttre toalett. Intresset där-af upptager flickan och familjen långa tider före bröllopet. Kanske genomgår den förra en tre månaders kurs i hushållsskola, utan att därför direkt afbryta sitt innehafda arbete med lön, i bank eller annan förrättning.

Hvad som varit henne främmande i hemmet i matlagningsväg kommer åtminstone under hennes ögon här, hon blir till och med förtrogen med en och annan detalj. Men under bröllopsresan med dess tusen högstämda, inhämtade eller påtvingade intressen förflyktigas hvarje spår af det lättvindigt inlärdas, och den första dagen i det nya hemmet, en eller flere månader efter bröllopet, står den unga frun långt mera främmande i sitt eget hem och i, enligt åtminstone en del äfven denna tids äkta mäns åsikt, dess *centrum*, köket. än den där redan fullt hemmastadda kokerskan.

Denna »furie» vore väl motsatsen, en ängel, om hon ej, fullt maktmedveten som hon är, visste att svänga sin färla. Hennes väg till maktens höjder har gått fram öfver tusen misslyckade experiment. Massor af förstörda dyrbara specierier och ingredienser på det kulinariska området ha därvid offrats. Hon har bakom sig många förödmjukade små okunniga nollor till husmödrar. Numera behöfver hon ej sätta upp några villkor. Enväldigt härskar hon i sitt kök. De dagar och tider hon vill ha för sig, dem bestämmer hon, inte öppet, det kan ju ej komma i fråga, men hon har sitt sätt att låta den nykomna i huset, den lilla matmodern, och äfven den, som tagit henne nyss i tjänsten, lära känna och förstå det. Och utan ett ord af invändning, som direkt när despotens öra, vidtagas de förändringar, som konvenera henne: såsom själf-fallet tidigare måltidstimma på söndagen, icke en eller hvarannan, utan alla söndagar. Under den så uppkomna långa eftermiddagen kan man ju icke eller får man icke se gäster hos sig, naturligt nog icke heller besöka andra familjer, som äro lika strängt hållna.

Det kan ej bli fråga om musik och enkla sällskapsförströelser inom hemmet. Söndagen, som förr var familjens hvilo- och festdag inom hemmet, blir en död, tyst dag. Mannen, då han själf har hand om dryckesvarorna, telefonerar efter ett par virakamrater, och så är han i hamn och tycker, att det är rätt angenämt att så här för en gång arrangera ungarshushåll.

Sönerna finna hemmet med den underligt långa eftermiddagen ledsamt. Hit och dit drifva de i själfbevarelsen ädla instinkt att söka något lätt tillgängligt, höjande, åtminstone ej neddragande nöje. Hemma är det ju så dödande långrandigt, som det blir, då det i andlig eller bokstaflig mening ej finnes eld på härden. Ja, sönerna de halka så lätt utför det sluttande planet till varieté- och utelif.

Döttrarna, alla dessa dödströtta, efter söndagens frihet trånande platsflickor, hvilka under veckans lopp haft sina sju, åtta timmars oafbrutet stillasittande eller eljes tröttande arbete, de längta efter omväxling, förströelse.

Med ganska ringa möda skulle de kunna förskaffa sig bägge delarna för sig och kamrater inom det egna hemmet, där ett gladt, fint kamratlif skulle kunna komma till stånd

Förnämsta tvättmedel

Äro och förblifva dock vid finare tvätt

HYLINS Ekonomi-Tvål

och vid gröfre tvätt (byk)

HYLINS Prima Tvätt-Tvål

med förbigående af klubb- och utelif, om man icke just den dagen mer än eljes vore beroende af tjänarna.

Vågade de också öfverskrida det strängt fränskilda köksområdet, så är det ingen, som äger förmåga att enkelt och hurtigt gripa sig an med anordningar för att se möjliga gäster eller familjens medlemmar till godo. Så till på köpet den obehagliga förrättningen efteråt med diskningen.

Nej, gudskelof att man har en plats och slipper jobba med sådant där! Öfverklassflickan skuddar hemmets stoft från sina skosulor och ser sig om efter något lättsmält nöje, äfven hon. Alltid finns det något matställe eller kafé, gentilare eller mera si och så, där hon i sällskap med kvinnliga eller någon manlig kamrat eller bekant kan supera.

Skall det fortgå i den riktning, som kvinnobildningen och emancipationen hittills siktar till, så blir man i den sunda samhällsutvecklingens namn sinnad att önska sig tillbaka till de så djupt öfverklagade tider, då kvinnan var hänvisad till slefven och nålen.

Hvad skall man säga om tidens bildningssträfvanden, om våra folkuppfostrande skolor, när de teoretiska kunskaperna blifva en regel, som stänger dörren till det enkla, naturliga lifvet, i stället för den nyckel, som öppnar dörren till den verkliga fria, själfständiga tillvaron.

Öfverklasskvinnan, såväl som flickan af arbetsklassen, synes äga den uppfattningen, att bildning och kunskaper inhämtas för att rätt kunna fylla dessa, ofta fullständigt intetsägande, snart sagdt automatplatser i banker, bolag, kontor och butiker. Härmed afses för ingen del sådana platser, där någon andlig utvecklingsmöjlighet kan göra sig gällande, lärarinne-, sjuksköterske-, kunskap och eftertanke fordrande korrespondentplatser etc., förutom utöfvandet af den konst eller vetenskap, där den naturliga begåfningen pekar ut vägen. Arbetaredottern föredrar äfven i regel den torftigaste plats i magasin eller det mest dödade fabriksarbete framför hushållssysslor.

(Forts.)

»KVINNLIGA UNGKARLSHEM.»

I DESSA TIDER, då vid alla tillfällen lägges an på individen — allt skall individualiseras! — ville jag be Iduns läsare stanna en stund vid ett tänkvärdt ord, som är af stor vikt i lifvet och ej får förglömmas — det är ordet »plikt».

Det är med anledning af Britons uppsats »Kvinnliga ungarshem», jag kommit att göra ofvannämnda reflexion.

Med stor tillfredsställelse läste jag till en början detta Britons inlägg i en alltför förbisedd fråga. Jag har själf såsom »arbetande syster»

pröfvat på hvad inackorderingslif vill säga och minnes mer än väl från den tiden, hur tanken på ett eget hem — här är ej fråga om äktenskap — kunde komma mig att längta därefter! Men den knappa lönen räckte icke. Hade jag ej haft mitt föräldrahem att vistas i under ferierna och då och då fått litet »fattighjäl» — såsom en vän till mig brukade benämna »rek» ifrån hemmet — så vet jag sannerligen ej, hur debet och kredit skolat gå ihop. Och dock hade jag använt tre år för min utbildning efter avslutade elementarstudier!

Senare delen af Britons uppsats kan jag där- emot ingalunda gilla. Hon föreslår, att äfven den kvinna, som äger föräldrahem på samma plats, där hon har sitt arbete, skulle söka bilda »eget hem», ifall hennes tillgångar så medgäfvade.

Hafva då ej barnen någon plikt att fylla gent emot sina föräldrar, äfven då de blifvit vuxna och ansvariga medlemmar inom samhället? Och om en arbetande kvinna skaffar sig ett eget hem utanför föräldrahemmet, förgäter hon icke då sin plikt gent emot sina föräldrar för att i första rummet tänka på sin egen trefnad och bekvämlighet? Ett exempel: far och mor ha arbetat och släpat för att ge sina barn — kanske 5—6 stycken — en omsorgsfull och god uppfostran. Så ha de kommit ut den ena efter den andra. En har fått anställning i en annan stad, än där föräldrahemmet är beläget, en på landet, ett par ha gift sig, och så har äntligen en af döttrarna fått arbete på samma plats, där föräldrarna bo. Skall nu äfven hon, för att i allt kunna få följa sin egen individuella smak, flytta ifrån dem och bilda ett »eget hem»? Kan ej den »starkt utpräglade individualiteten» jämkas på sig något? Och kan ej den »högt kultiverade smaken» och »stora förmågan att styra och ställa» komma till sin rätt i föräldrahemmet och därigenom äfven föräldrarna till godo? Kanske mor skulle vara hjärtligt tacksam, om någon kärleksfull hand ville »styra och ställa» i hemmet, så att hon finge en måhända välbehöflig hvila på gamla da'r? Jag tror fullt och fast, att en arbetskvinnas kan reda sig ett »eget hem» efter sin särskilda, personliga smak inom föräldrahemmet. Undantag gifvas naturligtvis här såväl som öfverallt i lifvet, men i de allra flesta fall går det säkerligen! Hvarför skulle ej dottern — vi utgå ju ifrån, att hennes inkomster tillåta bildandet af ett »eget hem» — kunna få disponera ett eller flere rum i föräldrarnas våning, själf betala hyran för dem och inreda dem efter sin smak? Då skulle föräldrarna kunna få träffa sin dotter och njuta af hennes sällskap vida mer än hvad fallet skulle bli, om hon bodde på annat håll. Bor hon ej hemma, blir det — tro mig — endast korta vister då och då. Arbetskvinnan får vanligen göra skäl för sin ringa lön och har nog ej långa stunder på dagen till sin egen disposition. Skall hon så hvila, hälsa på vänner, studera, gå på en konsert m. m., blir det nog ej ofta tid att »springa till far och mor».

Hvad beträffar Britons jämförelse mellan arbetskvinnan och »den kvinna, som lämnar sina föräldrar för att bilda ett hem tillsammans med en man», vill jag blott påpeka, att enligt den gudomliga lagen en gift kvinnas första plikt är att vårda sig om man och barn, om sådana finnas, och hennes ställning är och bör vara helt olika den ogifta kvinnans, hvad förhållandet till föräldrarna angår.

Nej, mitt råd är! Ni arbetskvinnor, som äro nog lyckliga att ha edra föräldrahem att bo i, tagen vara på den lyckan, så länge den bjuds, måhända det ej blir lång tid! Då följer eder genom lifvet den välsignelsen, som kommer af en väl fylld plikt!

K. B.

EN GAMMAL SKO.

BARA EN gammal sko! Det är bra litet att skriva om, tycker du kanske? Det kan dock ofta ligga ett helt stycke historia i ett par utnötta skosulor.

Och mången mamma förvarar noga i sina gömmor sin lilles första par skor. Och har du inte sett, med hvilken ömhet hon betraktar dem, hur stolt hon ler, då hon ser den slitna tån, som visar, att det inte var bara på sulan, som lillen spatserade.

Och sedan, när lillen blifvit verkligt stor, hur mycket har inte mor att berätta honom om de där första små kängorna, hvilka minnen, lustiga och sorgblandade, komma ej i dagen genom dem.

Jag har också i mina gömmor en sådan där gammal, gammal sko, och om du visste hvad jag är rädd om den! — Den ligger där längst ned i mitt allra heligaste, ett tungt gammalt skrin med

mässingsbeslag i alla hörnen, dit jag under många år plockat ned mina minnen.

Vill du höra dess historia?

Det är ingen modärn sko, och inte ser den så synnerligt elegant ut heller. Men den har varit båda delarna en gång.

När mormorsmor och mormorsfar kommo från staden, dit de varit för att köpa brudstassen åt mormor, och denna skyndade ut på stentrappan, när mot kvällningen den gamla giggen skramlade i uppkörsvägen, räckte mormorsmor henne först skopaketet.

»Här har du skorna, min flicka, må de ej tränga dig mer än dem du nu trampat ut!» Och mormor glömde att stanna för att kyssa kära far och mor på hand, glömde alldeles att se efter all den öfriga stassen, utan sprang genast in med skopaketet i famnen, ref upp papperet, såg på skorna, vände på dem och begynnade profva. — Och så stod hon framför trymån i förmaket och lyfte på volangerna, vred på fötterna, höjde först den ena, så den andra och såg och beundrade, när mormorsmor och mormorsfar och gamla Anette och drängpojken kommo in med alla de andra pappaskarne och paketet.

»Åh — mor, så söta, så gruffligt söta! Se, så det glänser af skinnet, och rosetterna se då för nätta ut! Jag får väl behålla dem på en stund tills Ulrik kommer, säg mor, han måste få se dem först, innan jag tar dem af.»

»Nej, nu måtte det väl vara nog profvad. Tag genast af dig brudskorna, tids nog får du dem på dig barn, och du vill väl ej genast bringa oförd öfver dig med att visa dig för Ulrik i brudstassen, innan ni mötas framför prästen, som läser välsignelsen öfver er.»

Långsamt hade mormor tagit af sig skorna och ställt dem mellan ett par vaser på ateniennen. Kanske dock att Ulrik kunde hitta på att få se dem där, utan att hon riktigt visade honom dem.

Men Ulrik såg dem inte.

Fast hon oupphörligt skickade honom för att hämta än det ena, än det andra från förmaket, ja, från själfva ateniennen, så aldrig ett ord han sa' om skorna. — Tänk, att han inte såg dem!

Hvad skulle det förresten göra, om hon visade dem? Gammalt skrock bara! Och mor var långt borta vid matbodarna och styckade kött just nu, så inte behöfde hon veta att Ulrik fått se skorna.

»Kom, Ulrik, kom, skall du få se något.» Hon drog honom i rockskörtet, han följde med, och så stannade hon vid ateniennen. »Ser du något, Ulrik?»

»Ja, nog ser jag.»

»Ser du något särskildt, då?»

»Nej.» — — »Jo.» — — Äntligen!! Han såg skorna.

»Det är brudskorna, Ulrik, äro de inte söta, du?»

»Jo, låt mig få profva dem.»

Han vände dem och beundrade, och så måste hon sätta sig, medan han föll på knä och satte på dem, långsamt och noggrant.

»Hör du, det går ute i salen, åh, Ulrik, det är mor. Jag förs inte stanna då, jag springer.» Och sprang gjorde hon, men skorna voro blanka och hala under, och ett, tu, tre halkade hon till. Det kändes litet besynnerligt sedan, men sprang gjorde hon i alla fall direkt upp på vindskammar'n, och där kommo skorna af, — men, hjärtanes, hvar var ena klacken?

Den måste ligga där vid tröskeln, där hon halkade. Kanske att Ulrik sett den och tagit vara på'n. — Hon gick ned igen, och både mor och Ulrik voro i salen. Hur skulle hon få veta om klacken? Hon tordes rakt ej tala om den med mor. Hon smög sig till förmaket för att leta, men inte fanns där någon klack.

Mor var också inne hela tiden, så hon alls ej kom åt att fråga Ulrik, men vid middagen passade hon på. Just då mor serverade soppan, och hviskade till honom:

»Har du klacken?»

»Hvilken klack?» Han såg undrande på henne.

»Har du inte sett klacken?» Och just då såg mor ditåt igen, men det förstod hon, att Ulrik inte sett klacken. Någon hade väl hittat den och kastat bort den.

Hvad skulle hon nu göra? Inte kunde hon väl stå brud i en sko utan klack, och hvad mor skulle bli ond, om hon talade om malheuren för henne. Om hon skulle gå till byskomakern och be honom göra en ny klack? Satte hon själf på sig skon sedan, kanske att ingen upptäckte lagningen. — Sagdt och gjordt! I skymningen gick hon med skon i fickan. Tänk om mor sett att den stått så ut!

Men mästern tog skon i ena handen, ref sig bakom örat med den andra, såg och såg igen, sköt se'n upp glasögonen öfver hjässan och ruska- de på hufvudet. — »Föga, lilla mamsell, duger jag att laga dylika bräckliga ting. Och skinnet — skinnet, lilla hon, hvar ska' vi ta det ifrån? Inte lär hon väl vilja släppa till något af sitt eget.»

Den utvägen gick således inte.

Under kalasstöket var där så mycket annat att tänka på, att klacken rent af blef glömd. Men så kom dagen före bröllopet, och hela stassen skulle provas af.

Mormor stod där alldeles färdig, och gamla sy-Sara nöp i sömmarne, tog in och släppte ut, allt eftersom det behöfdes.

»Men skorna, du kan gärna sätta på dem också, sa' mormorsmor.

»Ja, men skorna behöfva ju ej ta's in, för resten har jag ju redan profvat dem.»

»Sätt på dem ändå, så får jag se dig färdig, hvar har du dem?»

»I kistan mor.» Och mormorsmor gick att hämta skorna. Nu, nu skulle det komma.

»Men, barn, hvad har du gjort med dem? Glansen på sulan är ju borta, och klacken, klacken — hvar har du den?»

Nu var det bara att tala om alltsammans, och mormor grät och mormorsmor var ond och förklarade, att dessa skorna skulle då ej komma på med brudstassen, en sådan olycka finge ej ske, utan nu finge helgdagsskorna lof att putsas upp och sättas på i stället, och, slöt mormorsmor, »här har du klacken, jag hittade den. Läs nu in skorna, och när du ser dem, så kom ihåg, att det ändå är bäst att lyda mor, äfven om man kommit så långt som till brudpallen. Lipa nu inte längre, utan ta' af dig grannlåten. Ulrik lär inte bli glad, om du i morgon ser surögd ut.»

Och skorna kommo ned i kistan igen. Där lågo de gömda, men ej glömda, medan mormor och morfar sågo barnen växa upp omkring sig, och så kom en dag, då deras äldsta, min egen mor, skulle stå brud.

Stassen var påsatt, och endast de hvita, högklackade och spetsiga sidenskorna felades. De sattes på, och mor började gå på dem. Kors, hvad de klämde! Inte kunde hon dansa bruddans i dessa fotjärn, det var då rent omöjligt. Hvad var att göra? Jo, mormor visste råd, letade fram guldskinnskorna och började limma fast klacken. Visserligen sågo de litet antika ut, och fastligt breda i tårna voro de, men det var ju ändå guldskinns. Så fingo de då en gång tjänstgöra som brudskor.

Då kommo de i mors gömma.

Hvilka högtidsstunder var det inte för oss barn, när vi ibland, då kvällsbrasan sprakade och spinnrockarne surrade, fingo ta' fram dem, se på den där limningen i klacken och höra mor berätta om, hur den kommit till.

Och så kommer deras sista kapitel.

En sommar, det var just i midsommartiden, utbröt skarlakansfebern därhemma, och snart lågo vi alla fem syskonen insjuknade. Stackars mor, hvad fick hon ej utstå! — Svårt som det var att erhålla hjälp, fick hon själf vaka om nätterna, dessutom se till sitt stora hushåll, och så kom därtill oron öfver alla hennes sjuka små.

En afton, när mor och far sutto inne i sjukrummet, hörde jag, där jag låg vaken, att mor beklagade sig öfver att hennes fötter värkte af det myckna gåendet, och hon önskade sig ett par riktigt mjuka skor att ta på.

»Ta' brudskorna, mor,» uppmanade jag.

»Ja, barn, du sa' något.» Och mor drog upp byrålådan, tog fram dem och satte dem genast på sig.

Dagen därpå tycktes det oss, som var där något särskildt inne i sjukrummet, bara för att mor hade guldskinnskorna på. Och med hvilket intresse följde ej fem par ögon hennes fötter, där hon gick mellan sjukbäddarna. Med ett visst vemod sågo vi, att skinnet för hvarje dag glänste allt mattare, och när vi slutligen fingo rymma ut sjukrummet och svafvelpannan skulle in, stodo skorna där uttrampade och fula. Af sulorna funnos så godt som intet, och skinnet var uppslitet, men ändå tyckte jag, att det blifvit något mera med dem nu än det var förr.

Mor hade ju nött dem, nött dem under ångslan och oro för vår skull. Dessa små runda hål i sulan hade kommit till medan hon, med ångestfullt klappande modershjärta, gått mellan bäddarna för att se om sina älsklingar och försöka lindra deras plågor.

Innanför det där nu glanslösa skinnet ha hennes fötter värkt af öfveranstängning, och hur många steg har hon ändå ej gått, utan att känna efter, blott för vår skull. — I den där gamla skon har mor alltså njutit den största glädje och känt den djupaste smärta.

Den talar till mig om mors uppoffrande kärlek, om mors omsorg och omtanke, och är det väl då underligt, om den är mig kär, den där gamla, utnötta guldskinnskon?

DRABA WERNA.

MELINS STENOGRAFI I FEM LEKTIONER.

(FORTS. FR. NR 7.)

FJÄRDE LEKTIONEN.

Tredje lektionens öfningsuppgift.

Lele r p l sje
 f h h o d t
 ar h k l e B l e
 Ny l s l e d q q
 z w

För- och slutstafvelser.

an in be för upp und till på
 -de -ving) -are -lig(t) -het -ande -ende

Exempel

anvisa anskri instämma inbrunga
 bestämma förbruka förmå uppsätta
 undvika tillbedja killbo påminna
 hvarpå hade stämde yngling
 befalning ledning bagare nyare
 ihålig ypperlig svaghet felande
 frihet främmande upprende fiende

Öfverför till stenografi: anbud antaga inställa inträda bedagad befästa förhör Upsala uppmana undan tillbe tillställa påvisa pågående lade ägde delning badning varmare riddare ärlig hålig likhet friande påstående.

Rättelse.

Uti vår tredje stenografiska lektion står bland exemplen ordet »frukt», hvilket skall vara »fukt».

FILIP TAMMELIN.

FILIP TAMMELIN

till och med vid skilda tillfällen uppmuntrats med Svenska akademins loford, och som ett apropos och prof på hans diktning meddela vi här nedan följande poem, som af den ärade förf. ställts till vårt förfogande:

GAMLE KLOCKARFAR.

Gamle klockarn i grafven hvilat,
 gömd bland alar och sorgsna pilar.
 Attioårig, han myllats ned,
 hade i bygden ett godt besked.

Tryggt till den om hans frejd vi vädje.
 Älskad var han och allas glädje;
 hållen i vördnad alltjämt han var,
 gamle präktige klockarfar.

Verksam städs för sin kyrkas bästa,
 varmt han känt för sin arma nästa,
 icke besvär eller vakor skytt;
 troget sin Mästaress bud han lydt.

Följt han hade till griften många,
 dit i ur och i skur setts gånga;
 sommar och vinter, vår och höst
 psalmen stämt upp med högan röst.

Gubbens heder det skulle blifva
 att sitt tempel en orgel gifva,
 hvilken han byggt under släp och slit
 och med aldrig förtröttadt nit.

Tio år under svett och möda
 har på den han sin kraft setts öda;
 lägga han ville sin själ däri:
 orgeln skulle hans kyrkas bli.

Kyrkan ville han främst ge ära,
 mycket skönt han ju där fått lära,
 heliga stunder han tillbragt där,
 smakat hur ljuflig Herren är.

Kry han tycktes och stark och härdig,
 hann dock knappt få sin orgel färdig,
 sjönk vid pedalen en lördagskväll,
 slumrade in uti döden säll.

Västern sågs uti purpur flamma,
 helgsmålsringningen i detsamma
 klang omkring nejden och täljde om
 sabbatens hvila, som ljuflig kom.

Ej i templet han skulle höra,
 hur hans orgel fick hjärtan röra.
 Säkert i rymden af högre ljus
 lyss nu till himmelska orgors brus.

FILIP TAMMELIN.

För året nyttillträdande prenumeranter,

som ännu icke erhållit början af *Selma Lagerlöfs berättelse »Herr Arnes penningar»,* uppmanas ännu en gång att med det allra första insända sina adresser jämte ett tioöres frimärke i porto, då de i följd utkomna arken af den intressanta följetongen gratis tillställas dem. Senkommande riskera nämligen att bli utan, då vi nu måste bestämma upplagan för nödig tilltryckning.

KONSERTFÖRENINGEN.

Detta nya lifskraftiga musiksällskap, som redan gjort så betydande insatser i vår huvudstads musiklif, sträfvar tydligen ej efter att hvila på sina lagrar. Konsertföreningen har nämligen redan absolverat sin femte abonnemangskonsert, utom populära och extra konserter. Programmet vid denna konsert var och som vanligt väl sammansatt, ja denna gång af större intresse än vanligt, enär det upptog en nyligen fullbordad symfoni af *Vilhelm Peterson-Berger*. Då kompositören gifvit symfonin namnet »Baneret» och försett dess fyra satser med särskilda rubriker, har han därmed gifvit tillkänna, att han själf hänförs sin symfoniska dikt till programmusiciens område. Äfven utan dessa rubriker skulle det emellertid ej varit svårt förstå, hvad kompositören menat med sin symfoni. Denna har nämligen den förtjänsten att alltigenom vara klar och lätt förståelig, på samma gång den bär vittne om sin upphofsmans framstående tekniska förmåga samt hans begåfning både för det melodiska och instrumentala.

Första satsen, »När vi först drogo ut», verkar genast uppriskande genom sina hurtiga rytmer i marschtakt, och hufvudmotivet är förträffligt genomfördt. En vacker hornsats föregår en intressant fuga och det hela slutar med stolta segerklanger. Den andra satsen, »Mellan fejderna», har scherzots natur. Flere olika motiv uppräda här. Ystert skämt och sorglös lek blanda sig om hvarandra och satsen slutar med en munter gammal vals. Tredje satsen, »Vid hjältebären», innehåller en högstämmd sorgesång, som börjar i violoncellerna och efter hand upptages af hela orkestern. Denna sats bär en monumental prägel och innehåller stora skönheter; den skulle ock framstått som symfoniens bästa, om den ej i slutet verkat något för uttänd och orolig. Fjärde satsen, »Mot nya vårar», bär alltigenom en prägel af uppståndelse och lif. Dödens mörker och allvar ha gifvit vika för lifvets ljus och värliga förhoppningar om nya segrar.

Symfonien, som helt säkert torde få räknas till det bästa vår modärna tonsättarkonst framalstrat, fick under hr Aulins ledning ett förträffligt utförande. Den framkallade ock det allra lifigaste bifall, och andra satsen ville man tydligen ha bisserad. Till slut måste tonsättaren framträda och mottaga publikens entusiastiska hyllning.

Ännu en nyhet stod på programmet, nämligen den danske tonsättaren P. E. Lange-Müllers »Weyerburg», fyra tyroleridyller för orkester. Hvarje idyll är försedd med ett motto, som angifver dess innehåll. Det hela framstår som en liten serie poetiska naturmålningar, väl gjorda och anslående, men mycket likartade och enformiga.

De båda återstående numren för aftonen utgjordes af Händels konsert, g-moll, för oboe och orkester, i hvilken oboestämman förträffligt sköttes af hr *Georg Pegel*, samt Beethovens Leonora-ouvertyr nr 2, som förete stora likheter med den tredje, mot hvilken den dock ej fullt uppgår. Utförandet var hela aftonen det allra bästa och den fulltaliga publiken var hörbarligen mycket tacksam och belåten.

KUNGL. TEATERN repeterar för närvarande Lange-Müllers opera »Vikingablod», hvilken inom den närmaste tiden kommer att uppföras härstädes. Repriser af »Mästersångarne» och »Frishten» lära äfven vara snart förestående.

SÖDRA TEATERN. Fru Nanna Wallensteen har riktat vår folkliga dramatik med ännu ett alster af sin oroväckande flitiga penna, ett folklustspel benämndt »Klockarfar i Mossebo», som äfven detta haft den knappt förtjänta lyckan att komma fram på scenen.

Där finns litet, om ens något af natur och verklighetsakttagelse, men ofantligt mycket af konstruerade episoder och orimligheter, hvarför detsamma ock förfelade sin verkan.

De spelande gjorde på premiären sitt bästa för att stödja svagheterna och publiken tog det hela med jämnmod.

EDVARD GRIEG I STOCKHOLM! Tvänne högt intressanta konserter gifvas härstädes instundande måndag och torsdag i Musikaliska akademien af Edvard Grieg. Vid den första konserten medverka grefvinnan Aina Mannerheim samt hrr Tor Aulin och Vilh. Stenhammar, vid den andra konserten grefvinnan Mannerheim samt hr Aulin och Aulinska kvartetten. Alla biljetter till båda konserterna hafva utsålls långt i förväg.

KÖKSALMANACK

Redigerad af

ELISABETH ÖSTMAN,

Inneh. af Elisabeth Östmans Husmoderskurs i Stockholm.

FÖRSLAG TILL MATORDNING FÖR VECKAN 6—12 MARS 1904.

Söndag: Soupe à la Hedin; gös i frityrdeg med äppelmos; entre-cotes i vin med spansk säs och brynt potatis; ananasglace med vatten och mandelmusslor.

Måndag: Kokt lambringa med curry och ris; sviskonoppa med grädd och skorpar.

Tisdag: Kokt brynt skinka med legymer; semlor med mjölk.

Onsdag: Afredd lambuljong med rotsaker; stekt sik med gräddsäs och potatis.

Torsdag: Soppa på brysselkål med prinskorv; gräddkaka med sylt.

Freddag: Oxulader med pressad potatis; rabarbersoppa.

Lördag: Kokt fläskkorv med rotmos; stänkvälling.

RECEPT:

Soupe à la Hedin (f. 6 pers.). 2 kalbfress; 2 liter stark klar buljong; 1 knippa persilja, 1 msk. smör (20 gr.), 1½ msk. mjöl, saften af ½ citron, ½ dcl. madeira, hvitpeppar, salt, 2 äggulor.

Beredning: Kalbfressen sköljes väl och blancheras. (De läggas i kallt vatten tillsatt med salt och få koka 10 min.). Buljongen kokas upp med persiljan, bressen lägges och få koka, tills de äro hvita och fasta, då de tagas upp och skäras i små fina tärningar, som läggas i soppskålen, smör och mjöl sammanfråsas, buljongen silas och tillsättes, litet i sänder under rörning och soppan får koka 10 min. hvarefter den afsmakas med citronsaften, vinet och kryddorna. Äggulorna vispas upp och tillsätts, soppan får därefter ej koka, den upphälles i soppskålen och serveras mycket varm med ostsmörgåsar.

Gösfilet i frityrdeg (f. 6 pers.). 1½ kg. gös, 1 msk. salt, 1 tsk. ättika.

Frityrdeg: 75 gr. hvetemjöl, 1 knifsudd salt, 1 dcl. ljumt vatten, 1 ägg, 15 gr. smör, skiradt.

Till kokning: 750 gr. flottyr.

Beredning: Gösen rensas, sköljes väl och torkas. Skinnen adrages, och fisken skäres i fileter. Ryggbenet borttages jämte alla småben. Fileterna ingnidas med ättika och salt och få ligga 1 tim.

Till frityrdegen torkas hvetemjöllet väl samt siktas i ett fat. Mjöllet utröses med vattnet och äggulan och sist tillsättes det skirade men afsvalnade smöret, hvarefter smeten röres tills den är glansig och tjock. Sist nedskäres den till hårdt skum slagna äggvitan.

Flottytren upphettas i en långpanna,

tills den är rykande het. Fileterna doppas i frityrdegen och kokas i flottytren. De uppläggas på varmt serveringsfat, garneras med persilja eller kruskål och serveras med spenat eller äppelmos.

Entre-cotes i vin (f. 6 pers.). 1½ kg. entre-cotes, 1 hg. mager, rökt skinkja, 2 msk. smör, 1 tsk. salt, ¾ lit. buljong, 2 dcl. madeira.

Sås: ½ lit. stark, brun buljong, 1 liten morot, 5 persiljestjälkar, 1½ msk. smör (30 gr.), 2 msk. mjöl, köttsky, salt, socker, hvitpeppar.

Beredning: Köttet tvättas med en duk doppad i hett vatten. Skinkan skäres i strimlor och därmed späckas köttet i täta, jämna rader. Smöret brynes väl på alla sidor, hvarefter det saltas, och den kokande buljongen och vinet påspädes litet i sänder. Steken brynes i en stekgryta, köttet lägges och får sedan färdigsteka med tätt slutet lock omkr. 2 tim. Till såsen kokas buljongen med den skrapade och sönderskurna moroten, samt persiljan, tills buljongen fått god smak, då den silas och skummas. Smör och mjöl sammanfråsas, buljongen och den silade samt skummade köttjusens tillsättes litet i sänder hvarefter såsen får koka 15 min.

Den afsmakas med kryddorna och mera vin tillsättes, om så önskas.

Ananasglace med vatten (f. 6 pers.). 1 konserverad ananas à 1.25, 250 gr. kross-socker, 2½ dcl. vatten, saften af 1 citron.

Beredning: Hälften af ananasen

skäres i små tärningar och kokas tillsammans med hälften af ananas-spadet, sockret, vattnet och citronsaften omkr. 10 min. Lagen silas genom en i hett vatten urviden servett och då den är fullkomligt kall, hälls den i glacemaskin och vrides 10—15 min. Glacen nedpackas därefter i glacedosan och fryses 1—2 tim. Då glacen skall stjälpas upp omvras dosan med en handduk, doppad i hett vatten. Glacen garneras med resten af ananasen skuren i vackra skiivor och serveras med makroner eller mandeless.

Anm. Glacedosan bör förut sköljas med kallt vatten och beströs med strösocker.

Kokt lambringa med curry och ris (f. 6 pers.). 1½ kg. fårbringa, 2 liter vatten, 1½ msk. salt, 1 liten knippa persilja.

Sås: 1 msk. smör (20 gr.), 2 msk. mjöl, ½ liter köttspad, curry efter smak, 1 msk. vatten.

Ris: 2 dcl. risgryn, 2 liter vatten, 1 msk. salt, ½ tsk. curry.

Beredning: Bringan knäcks och tvättas med en duk doppad i hett vatten, den påsättes i kokande vatten, skummas och saltas. Köttet får därefter sakta koka, tills det är mörkt eller omkring 2 tim. Det tages upp och skäres i lagom stora bitar, hvilka täckas öfver för att hållas varma. Spadet silas och skummas, smör och mjöl sammanfråsas, spadet tillsättes, litet i sänder under flitig rörning och såsen

får koka 10 min. hvarefter den afsmakas med curry utrördt i 1 msk. kallt vatten.

Risgrynen sköljas i hett vatten, påsätts i kokande, saltadt vatten och få koka mjuka, då de upphällas på durkslag och öfverspolas med kallt vatten. De insätts därefter genast i varm ugn, och omrörs ofta med gaffel, tills de äro skilda och allt vatten afdustat. Riset upplägges i en kranas på serveringsfatet och beströs med litet torr curry. Köttet ordnas midt på fatet och såsen hälls öfver.

Stekt sik med gräddsäs (f. 6 pers.). 1½ kg. sik, 1½ msk. salt, 1 tsk. ättika, 1 ägg, ½ kkp. stötta skorpar, 1 msk. hvetemjöl, 1½ hg. smör, 3 kkp. grädd, 3 msk. hackad persilja.

Beredning: Fisken fjällas, rensas och sköljes väl. Den skäres upp i ryggen, ryggbenet och alla småben tagas bort och fileterna gnidas in med ättika och salt. De penslas därefter med det uppvispade ägget och vändas i en blandning af de stötta skorparna och hvetemjöllet. Fisken brynes därpå hastigt i smöret i en stekpanna, hvarefter den nedlägges hvarfals med persiljan i en bleckform, smord med resten af smöret. Sist påhälls grädden och ett lock pålägges, hvarefter formen insättes i ugnen och fisken får steka omkring ½ tim. Den serveras i formen.

R. T. 70 13. S. H. Ödmanns A. T. 13 13.
DRAK-THE
½ kg. 3:50; ¼ kg. 1:85; 100 gr. 75 öre; 50 gr. 40 öre.

Fältskär
Maria Thelander.
Behandlar yttre skador m. m. Specialitet i gamla svårårläta sår. Opererar liktormar och inväxta naglar samt meddelar massage.
Södra Långgatan 30, MALMÖ.
Rikstelefon 18 88.
Bref besvaras omgående.

TIDAHOLMS FANTASIMÖBLER
rikhalt. urval i fornn. stil. Fullst. rumsmöblemang utföras i alla olika variationer efter önskan.
der. Mod. mönster. Begär prisuppgifter från Tidaholms Bruks Aktiebolag, Tidaholm. (Försäljningsmag Beridarebangs. 27. Sthlm.)

MUSIK-Instrumenter,
Strängar och Tillbehör erhållas bäst Priskurant gratis! och billigast från
A. Th. Nilssons Musikhandel, Norrköping.
Violiner, Guitarrer, äkta Magdeburgerdragspel, Mungspel, Messingsinstrument, Sextettnoter m. m.

Högstedt & C:o
32 REGERINGSGATAN 32 STOCKHOLM
Specialitet:
Bordeaux- & Bourgogne-viner
Billiga priser.

Plattsökande gör Eder noga underrättad om **BRÖDERNA BENDTZ'**
Språk- & Handelsinstitut (Malmö äldsta och Sveriges största). De flesta af våra elever erhålla platser. Intr. när som bäst, då plats finnes. Sommarkursen börjar den 11:e april. Begär prospekt!
Dir.ktionen.

Baka själf
men använd Lagermans bakpulver "TOMTEN".
NATIONALDRÄKTER
i stilena mönster och färger förfärdigas fort väl och billigt.
Augusta Isackson,
Södra Långgatan 20, Kalmar. Rikst. 3 86.

Mönster.

Alla slag af mönster efter de förnämsta Franska, Engelska, Amerikanska och Tyska modeller, tillhandahållas med elegant snitt. Endast 3 mått nödvändiga: lifvidd, (mättet tages rundt figuren omedelbart under armarne) midjevidd och kjollängd.

- Bluslif ..... 40 öre
- Lifmönster ..... 40 öre
- Kjollmönster utan släp... 50 öre
- Hel dräkt ..... 75 öre
- Prinsessklädning..... 75 öre
- Reformdräkt..... 75 öre
- Ärmnönster ..... 20 öre
- Barndräktmönster, ... 50 öre
- Kragmönster (Pellerin)... 50 öre
- Kappmönster ..... 60 öre
- Kjollmönster med släp ... 75 öre
- Nationaldräktmönster ... 1 kr.

Expedieras portofritt om rekvisition åtföljd af likvid i sparmärken eller postanvisning insändes till **Iduns Mönsterafdelning,** Bryggaregat. 17, Stockholm. — Alla slag af mönster. —

Ett godt råd.
Finnes någon god, hjälpsam och praktisk dam som vill gifva en ung kvinna ett godt råd. Måste nämligen med minsta möjliga utgifter, grundligt lära ett yrke som kan giuva dagligt bröd. Vore djupt tacksam för svar till "Ellen", Iduns exp. f. v. b.

Hem.
I Norrköping eller närliggande städer önskas ett trefligt hem för en frisk, men mindre begåfvad Dam om 44 år, där lämplig vård och kärleksfull behandling kan påräknas. Svar till "M. S.", poste restante, Norrköping.
Prenumerera
på **Iduns Modetidning**
som under hela säsongen kommer att bjuda på det mest rikhaltiga, moderna och smakfulla innehåll. Pris kr. 1:20 för halft år å hvarje postanstalt.
Iduns expedition.

Ett ungt fruntimmer, vant att servera i finare familjer, atager sig sådant. Svar på Allm. Tel. 136 16. Fru Svensson efterfrågas.
Nya lättväfda mönster till mattor, gardiner, klädningsstyger m. m. innehåller tredje häftet af "Moster Emmas Vårbok". Kostar 1 kr 35 öre. Erh. mot post. från utg. Adress **Kuddby.**

LEDIGA PLATSER

Ledig plats.
Föreståndarinnebefattningen för måhållningen vid Länslasarettet i Flen att tillträdas den 24 instundande april. Lön: 350 kronor pr år samt fritt vifve med bostad i lasarettet.
Sökande, som skola vara ogifta, äga att till **Direktionen för Länslasarettet i Flen** insända sina ansökningshandlingar, åtföljda af prästbetyg och rekommendationer, före den 15 nästkommande mars. Platsen kan få tillträdas redan den 1 april. På samma gång får Direktionen meddela, att för den händelse en antagen hushållerska icke kan tillträda platsen den 1 april mottages anmälan om vikarie att sköta ifrågasvarande befattning från den 1—24 april. Länslasarettet i Flen den 20 febr. 1904
Direktionen.

Barnfröken.
Pålitlig, frisk, barnkär flicka ur godt hem, ej för ung, samt kunnig i sömnad, erhåller plats på landet i närheten af Malmö till april, att sköta fyra barn, 7, 5, 4 och 2 år gamla. Goda rekommendationer erfordras. Svar med fotografi samt löneanspråk till "C. H.", Sv. Telegrambyrå, Malmö.
Vid Visby stads fattigvårds- och arbetsinrättning blifver sjuksköterskeplatsen
ledig för en examinerad och praktiserande sköterska att tillträda den 1:ste inst. maj. Löneförmaner äro 400 kr. för år jämte en sammt möbl. rum och fritt vifve, samt efter 3 års trogen och nitisk tjänst, en löneförhöjning af 50 kr. I sjuksköterskans åliganden ingår äfven handhafvandet af anstaltens linnepersedelföråd. Ansökningar, åtföljda af nödiga bjerte jämte referenser, torde före den 1 April insändas till under- tecknad, Fattigvårdsstyrelsens ordförande. Visby den 16 Februari 1904.
Carl Nordahl.

Goda platser för hushållsbitr., lärarinnor, barnfr., vårdinnor att gemast söka genom Inack. Byrån, Hamngatan 2 III, Norrköping.
Som biträde
vid poststation är plats ledig för en hälst i göromålen van, kvick och pålitlig flicka. Nödiga upplysningar jämte fotografi till **Poststationen, Sandarne.**

För duglig lärarinna, som kan undervisa 14-årig flicka i vanliga skolämnen, språk och musik, finnes plats nu genast. Svar med fotografi, referenser och uppgift på löneanspråk till "I. N.", Målaskog.

Vårdinnor, Sällskaps-, Lärarinnor, Kont., Affärs-, Hush.- och Barnfröknar erhålla platser genom Norra Inack. Byrån, Mäster Samuelsgatan 62 Stockholm.
Plats som vikarie
för sjuk folkskolelärarinna är ledig i Ekeby skola i Helgona under återstoden af vårterminen. Ansökan till skolrådet i Helgona, adr. Nyköping.

För en ung, bättre flicka finnes plats ledig 1 april att gå frun tillhanda mot fritt vifve. Hon bör helst vara något kunnig i matlagning och handarbeten samt musikalisk, för öfrigt blifver hon upplagen som medlem af familjen. Referenser önskvärda, fotografi nödvändigt, som återsändes om porto följer. Svar mtill 14 mars under adr. "Angenäm Land.egendom", Falkenberg p. r.

Hushållerska med goda rekommendationer, skicklig i enklare och finare matlagning, erhåller förmånlig plats med köksa under sig den 24 april på landet. Fru Lilliehöök, Körtingsberg, Vretstorp.

Plats fins för Vårdinna, 25—35 år, Biträde i Grossh.-kontor, Flicka gå frun tillh. & Hushållsfröken. Lästmakareg. 30, Stockholm. **J. Larsson & C:o.**

I prästgård i mellersta Sverige önskas nu genast, som hjälp i hushållet mot fritt vifve, en ung bättre flicka, van vid matlagning. Svar till "W.", Mellösa station.

En bättre flicka, frisk, pålitlig, ordentlig, väl kunnig i matlagning, hälst barnkär, får plats att med tillhjälp af jungfru sköta huset i yngre läkarefamilj. Sv. med fotogr. m. m. till "Vären 1904", Lund p. r.

Våruppföstrad, ordningsvan flicka med godt hem i landsorten, fullt kunnig i enkl matlagning, barnkär, erhåller plats att förestå mindre tjänstemannahem i Sthlm, där barn finnas. Lön 200. Jungfru finns. Svar med nytt foto. och rek. till "Barnkär 1904", Iduns exp

En ung flicka, frisk och stark, med elementarbildning och afgjord fallenhet för affärslifvet. kan erhålla god anst. i större pappersaffär. Skriftlig ansökan. åtföljd af fotografi ins. till **Esping & Lundell, Norrköping.**

Lärarinna, utexaminerad från högre lärarinneseminarium, önskas till hösten för Hernösands elementarläroverk för flickor. Ämnen: kristendom, svenska och tyska på högsta stadiet; dock kan ett af ämnena möjligen få utbytas. Lön trettonhundra (1,300) kronor, med förhöjning efter tre års tjänstgöring vid läroverket till femtonhundra (1,500) kronor. På skola belöpande pensionsavgifter betalas. Ansökningar insändas före 20 mars till rektor G. W. Bucht härstädes.
Hernösand 23 februari 1904.
Styrelsen.

Trädgårdsarbete.
Två starka, hurtiga flickor, något kunniga i trädgårdsskötsel, erh. plats hos kvinnlig trädgårdsm. Svar till "Solhem", Hårryda.

Ämnes- och Gymnastiklärarinnor.
1. Vid **Majornas Elementarläroverk** för flickor, Göteborg, kommer till nästa läsår att anställas en lärarinna med **matematik** och **tyska språket** som huvudämnen. Kompetensvillkor: Högre Lärarinneseminariet samt hälst äfven föregående praktik. Lön 1,200 à 1,300 kr. första året, allt efter meriter; sedan enligt fastställd löneroglering.
2. **Gymnastiklärarinnebefattningen** vid samma läroverk blir äfven till ansökan ledig. Kompetensvillkor: Gymnastiska Centralinstitutes samt hälst äfven föregående praktik. Lön: 550 kr. per år för en och en half timme per dag (sammanshängande tid). Ansökningar jämte betygsafskrifter insändas till Styrelsen före d. 20 mars.

Förestånderska, fullt kompetent att förestå en större hvitvaruaffär, kan erhålla förmånlig anställning nu genast eller inom den närmaste tiden. Sökande bör äga flerårig praktik samt varukännedom i hvitvarubranschen och föredrages den som jämväl kan leda tillverkningen af alla slags linnepersedlar. Ansökan jämte afskrift af betyg från förut innehafta platser under adress "**Förestånderska**" genom Gumellii Annonsbyrå, Göteborg.

Barnsköterska, som är äldre och van vid skötsel af spädt barn samt kan förete goda rekommendationer, önskas i midten af nästa mars månad för att vårda ett nyfödt barn. Svar med rekommendationer och porträtt torde sändas till Grefvinnan K. Spens, Jönköping.